

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Інститут архітектури та будівництва "ІФНТУНГ-ДОННАБА"

Кафедра архітектури і дизайну

Сливінський Роман Олегович

(прізвище, ім'я, по батькові)

УДК _____
(підпис)

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Арт-центр у місті Івано-Франківськ

(назва роботи)

Архітектура та містобудування

(назва освітньої програми)

191 Архітектура та містобудування

(шифр і назва спеціальності)

Робота містить результати власних досліджень, використаних ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело:

Здобувач освітнього ступеня _____ Р.О. Сливінський
(підпис, ініціали та прізвище студента)

Науковий керівник _____ КЕЛЬБА СЕРГІЙ СЕРГІЙОВИЧ кадн.арх. проф.
(підпис, прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання керівника)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри архітектури і дизайну

проф. _____ **Олексій Яценко**

_____ (посада) (підпис) (дата) (ініціали та прізвище)

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

(повне найменування закладу вищої освіти)

Інститут архітектури та будівництва “ІФНТУНГ-ДонНАБА”

Кафедра архітектури і дизайну

Освітній рівень бакалавр

Спеціальність 191-Архітектура та містобудування

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____

“ ____ ” _____ 2026 року

**З А В Д А Н Н Я
НА БАКАЛАВРСЬКУ РОБОТУ СТУДЕНТОВІ**

Сливінський Роман Олегович

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Арт-центр у м. Івано-Франківськ

Керівник роботи: Кельба Сергій Сергійович канд. арх. проф.

Затверджені наказом закладу вищої освіти від “30” березня 2026 року №153/7

2. Строк подання студентом роботи

3. Вихідні дані до роботи: Топографічний план прибережної території р. Бистриці Солотвинська

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити)
Передпроектні дослідження (актуальність теми, обґрунтування локації, оцінка пішохідних та транспортних зв'язків, аналіз архітектурного контексту оточення та результати натурної фіксації ділянки). Архітектурно-планувальні рішення (генеральний план, функціональне зонування, поповерхові плани, концепція об'ємно-просторової композиції та пластика фасадів). Конструктивне рішення будівлі та визначення основних техніко-економічних показників.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)

Графічний розділ проекту розпочинається із загальних даних та основних техніко-економічних показників. Містобудівна ситуація розкривається на генеральному плані та аналітичних схемах у масштабі 1:500. Сама будівля детально опрацьовується через проектні плани всіх поверхів, вертикальний розріз та два або три головні фасади у масштабі 1:100. Наочне уявлення про

архітектурне рішення та його інтеграцію в середовище забезпечують перспективні тривимірні візуалізації екстер'єру.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

1	Кельба Сергій Сергійович канд. арх. проф.		
2	Яценко Олексій Федорович, завідувач кафедри архітектури і дизайну		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів бакалаврської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Отримання теми та завдання на проєктування	22.02.2026	
2	Обстеження ділянки проєктування та її фотофіксації	23.02.2026-07.03.2026	
3	Вивчення літератури та будівельних норм	07.03.2026-10.03.2026	
4	Збір та аналіз світових прикладів	10.03.2026-11.03.2026	
5	Розробка аналітичних схем ділянки	11.03.2026-20.03.2026	
6	Створення перших ескізів та пошук ідеї проєкту	20.03.2026-22.03.2026	
7	Розробка попереднього генерального плану	22.03.2026-02.04.2026	
8	Визначення функціонального зонування будівлі	02.04.2026-03.04.2026	
9	Розробка основних креслень	03.04.2026-15.05.2026	
10	3D-моделювання, візуалізація та графічне оформлення проєкту	15.05.2026-30.05.2026	
11	Написання пояснювальної записки	30.05.2026-05.06.2026	
12	Оформлення проєкту та здача роботи	05.06.2026-10.06.2026	

Студент _____ Сливінський Р.О.
(підпис)

Керівник _____ Кельба С.С.
(підпис)

Івано-Франківськ - 2026

ЗМІСТ

Вступ.....	6
------------	---

Розділ 1. ПЕРЕДПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ.....	8
1.1. Поняття-арт-центру.....	8
1.2. Актуальність теми.....	8
1.3. Функції арт-центру.....	10
1.4. Історична довідка.....	12
1.5. Містобудівна ситуація розміщення об'єкта проектування.....	13
1.6. Норми проектування.....	14
1.7. Аналіз світового та вітчизняного досвіду.....	16
Розділ 2. РІШЕННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ.....	32
2.1. Функціональне зонування території.....	32
2.2. Транспортно-пішохідні зв'язки.....	34
2.3. Генплан.....	35
Розділ 3. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ РІШЕННЯ.....	39
3.1. Художньо-образна концепція.....	39
3.2. Функціонально-планувальна організація об'єкту проектування.....	40
3.3. Об'ємно-просторові рішення арт-центру.....	51
3.4. Конструктивне рішення.....	56
3.5. Укриття.....	60
Розділ 4. ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	64

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку українських міст особливого значення набуває створення культурних та мистецьких громадських просторів, які здатні забезпечити інтеграцію різних форм творчості, освіти та громадської

активності. Арт-центри виступають не лише як архітектурні об'єкти, але і простори, які сприяють розвитку економіки, креативного вираження та підвищують рівень культурної взаємодії між жителями та туристами міста. Відповідно до сучасних тенденцій поліфункціональні культурні центри у місті стають головними осередками тяжіння що забезпечують синергію різних видів діяльності [22].

Івано-Франківськ, який є одним із провідних міст заходу України, має багаті історичні та мистецькі традиції, розвинену мережу освітніх і культурних закладів, а також активну громадську спільноту. Просте сучасні умови вимагають створення багатофункціонального простору, який би відповідав вимогам часу, поєднував мистецькі, освітні та соціальні функції, а також забезпечував умови для реалізації культурних проєктів різного масштабу.

Арт-центр у Івано-Франківську покликаний стати платформою для розвитку сучасного мистецтва, проведення виставок, концертів, театральних постановок, освітніх програм, майстер-класів та громадських заходів. Він має виконувати роль відкритого простору для комунікації, творчої взаємодії та культурного обміну, сприяти формуванню позитивного іміджу міста як центру сучасної культури та креативних індустрій.

Загальною рисою сучасних арт-центрів є прагнення до відкритості та інклюзивності: вони створюють простір для різних соціальних груп, забезпечують доступність для людей з особливими потребами, інтегрують цифрові технології та екологічні принципи проектування. Зокрема, архітектурна інклюзія та формування безбар'єрного середовища у громадських комплексах є не просто трендом, а ключовою вимогою сьогодення [29]. Важливим є також поєднання внутрішніх функціональних зон із громадськими просторами — площами, скверами, відкритими майданчиками, що сприяють формуванню живого міського середовища.

Проектування арт-центру в Івано-Франківську передбачає врахування цих світових тенденцій, адаптованих до локального контексту. Завданням є створення архітектурного рішення, яке відповідатиме сучасним вимогам до культурних інституцій, сприятиме розвитку мистецького життя міста та забезпечить умови для реалізації творчого потенціалу його мешканців.

РОЗДІЛ 1

ПЕРЕДПРОЕКТНИЙ АНАЛІЗ

1. Поняття арт-центру

Арт-центр є відносно новим типом будівлі, як у світовій, так і в українській архітектурі. В українському академічному доробку арт-центр був вперше обґрунтований лише у 2020 році,[25] а у світовій практиці цьому типу будівель не більше ста п'ятдесяти років . Тому важливо розуміти що таке арт-центр.

Арт-центр - це поліфункціональна будівля чи комплекс, що складається з універсальних та спеціалізованих приміщень для здійснення основної (експонування сучасного мистецтва) та додаткових функцій. [25]. При цьому, грамотне архітектурне проектування гнучких експозиційних залів галерей дозволяє оперативно змінювати функціональне призначення простору залежно від потреб конкретної виставки чи перформансу [33].

Основною особливістю арт-центру є його багатофункціональність. На відміну від традиційних музеїв чи театрів, арт-центр не обмежується однією сферою культурної діяльності. Він може включати виставкові зали, концертні та театральні майданчики, студії для майстер-класів, лекційні простори, коворкінги, бібліотеки, мультимедійні лабораторії та відкриті громадські простори. Така структура дозволяє забезпечити постійну динаміку культурного життя та залучати різні соціальні групи.

2. Актуальність теми.

Питання мистецтва завжди було одним з найважливіших у всьому дискурсі української культури. Пам'ять та збереження української культури та мистецтва - це те, що зараз необхідне нашій державі та нашій нації. Зараз уся країна страждає від винищення своєї спадщини, своєї історії, винищення всього українського.

Разом з картинами, образами, книгами, літописами страждають також будівлі: музеї, храми, театри, бібліотеки, історичні пам'ятки. Незалежно від регіону, всюди можна знайти втрати.

Відповіддю на такі життєві обставини може бути лише створення нових будівель, нових громадських просторів, нових осередків української культури та історії. Тому саме арт-центри набувають актуальності, оскільки це будівлі, які поєднують у собі все, що потрібно від сучасного культурного центру. Також на актуальність створення нового арт-центру в Івано-Франківську вказують кілька факторів:

1. Належне зберігання та архівація мистецьких фондів: більшість існуючих культурних інституцій та музеїв розташовані всередині історичних будівель, у яких складно адаптувати або ревіталізувати систему презервації експонатів. При проектуванні нової будівлі з'являється можливість створити сучасну та адаптивну систему презервації. Сучасна музейна архітектура ХХІ століття вимагає беззаперечного дотримання принципів інженерного мікроклімату для надійної презервації експонатів [18], а також врахування класифікації корозійної агресивності середовища задля захисту артефактів [13].
2. Мала кількість культурних центрів як суспільних магнітів: за виключенням міського театру ім. Франка більшість культурних центрів Івано-Франківська, на жаль, знаходяться непримітними та навіть можуть бути невідомими для звичайного жителя. Натомість новий арт-центр може стати прекрасним місцем для нового суспільного магніту.
3. Концентрація багатьох напрямків мистецтва в одному місці.
4. Відсутність репрезентації та інтеграції вимушено переселених осіб: після повномасштабного вторгнення Івано-Франківськ став новою домівкою для десятків тисяч переселенців, які також мають свої культурні потреби. Більшість існуючих культурних центрів зосереджені на історії конкретно галицького регіону або суто культури заходу України, натомість як проектування нового культурного простору дає можливості розширити фондівий потенціал до такого, який розкриває українську культуру з більшої кількості кутів.
5. Нестача інфраструктури для реалізації масштабних колаборацій у місті. Новий культурний простір може стати одним з факторів, який закрий потребу соціальної згуртованості.
6. Обмежені можливості для монетизації культури та залучення світових виставкових проектів через брак відповідних площ.

З вищерелічених факторів можна зрозуміти, що, незважаючи на те, що культурне та мистецьке життя в Івано-Франківську є, доступ до нього є доволі непростим для пересічного громадянина. Тому є сенс у формуванні нового багатофункціонального культурного простору, який стане новим соціальним магнітом для населення.

3. Функції арт-центру.

Арт-центр як сучасна культурна інституція виконує комплекс функцій, що охоплюють мистецьку, освітню, соціальну та урбаністичну сфери. Його діяльність спрямована на формування багатогранного культурного

середовища, яке відповідає потребам громади та тенденціям сучасного розвитку міст.

- **Мистецька функція.** Арт-центр є простором для реалізації різних видів мистецтва — образотворчого, музичного, театрального, кінематографічного, цифрового. Він забезпечує проведення виставок, концертів, фестивалів, театральних постановок та кінопоказів, створюючи умови для розвитку локальних митців і залучення міжнародних культурних проектів.
- **Освітня функція.** Важливою складовою діяльності арт-центру є організація освітніх програм: лекцій, семінарів, майстер-класів, творчих лабораторій, курсів для дітей та дорослих. Це сприяє підвищенню культурної грамотності населення, розвитку професійних навичок у сфері мистецтва та формуванню нових поколінь творчих особистостей.
- **Соціальна функція.** Арт-центр виконує роль громадського простору, відкритого для різних соціальних груп. Одним з важливих аспектів є впровадження коворкінгів як складової креативних індустрій у мистецьких центрах, що підсилює соціальну та економічну ефективність простору, як показує просторовий аналіз [21]. Він стає місцем зустрічей, комунікації та співпраці, сприяє соціальній інтеграції, інклюзивності та формуванню активної громадянської позиції. Особлива увага приділяється доступності для людей з особливими потребами та створенню умов для їхньої участі у культурному житті.
- **Урбаністична функція.** Арт-центри часто стають каталізаторами розвитку міського середовища. Вони оживлюють занедбані райони, формують нові громадські простори, підвищують туристичну привабливість міста та сприяють розвитку креативних індустрій. Така трансформація міського середовища через культурні магніти часто

описується як «ефект Більбао», що стимулює розвиток усієї прилеглої території [32]. Крім того, правильна інтеграція арт-просторів у ландшафт прибережних територій, спираючись на міжнародний досвід [26], та синтез архітектури і води при розробці рекреаційних зон [23] дозволяють максимально розкрити урбаністичний потенціал. Архітектурне рішення арт-центру має інтегруватися у міську тканину, створюючи гармонійне поєднання внутрішніх функціональних зон із відкритими площами, скверами та публічними майданчиками.

- **Інноваційна функція.** Сучасні арт-центри активно впроваджують новітні технології: мультимедійні системи, інтерактивні експозиції, цифрові платформи для комунікації та онлайн-трансляцій. Це дозволяє розширювати аудиторію, забезпечувати доступність культурних продуктів та інтегрувати локальні ініціативи у глобальний культурний простір. Наприклад, технології інтерактивного освітлення експозицій у художніх музеях дозволяють вивести взаємодію з відвідувачем на концептуально новий рівень [34].

4. Історична довідка

Івано-Франківськ має довгу музейну традицію: перші системні музейні колекції сформувалися ще наприкінці XIX — на початку XX ст., офіційним початком сучасної музейної справи в місті вважають заснування краєзнавчого музею 1 травня 1940 року; сьогодні фонди міських музеїв налічують десятки тисяч одиниць збереження і формують базу для культурного життя регіону.

Музейна справа в Станиславові — сучасному Івано-Франківську — починалася в умовах краєзнавчого руху Галичини: перші виставки кінця XIX

століття заклали традицію збирання етнографічних і художніх матеріалів, що згодом лягли в основу місцевих колекцій. У міжвоєнний період у місті діяли локальні музеї й приватні збірки, які після адміністративних перетворень і об'єднань стали базою для обласного історичного музею, офіційно відкритого у травні 1940 року.

Друга світова війна та повоєнний період позначилися значними втратами фондів: частина колекцій була евакуйована, частина — розграбована або знищена, що вплинуло на подальший процес відновлення та комплектування експозицій. Після війни музей відновив діяльність, проводив археологічні та етнографічні експедиції, поступово розширюючи фонди й експозиції.

У другій половині XX століття музейні функції в місті концентрувалися в оновлених приміщеннях: у 1957 році експозиції передали до міської ратуші, а в 1959-му після ремонту відкрили нову експозицію, що закріпило роль музею як одного з ключових культурних осередків міста.

Паралельно з державними інституціями з'являлися спеціалізовані музеї та тематичні експозиції: музеї мистецтв, меморіальні та тематичні заклади (зокрема, музеї історії визвольного руху, музеї-експозиції побуту й ремесел), а також приватні галереї й незалежні культурні простори, орієнтовані на сучасне мистецтво та креативні практики. Ця диверсифікація сприяла розширенню культурної пропозиції міста та залученню різних аудиторій.

Сьогодні Івано-Франківськ має розгалужену мережу музейних установ і галерей; **Івано-Франківський краєзнавчий музей** зберігає значні фонди (приблизно **120 тис. одиниць збереження** за сучасними оцінками) і продовжує науково-освітню діяльність, виставкову роботу та просвітницькі програми. Водночас багато закладів стикаються з обмеженнями експозиційних площ, технічних можливостей для сучасних мультимедійних проєктів та потребою в оновленні інфраструктури.

Територія, де розташована проєктна ділянка біля Німецького озера, історично була частиною приміської смуги між містом і навколишніми селами: річкова тераса, заплавні луки та прибережні зарості формували природний кордон і використовувалися для рекреації й сільськогосподарських потреб. Наявність озера та річки визначає специфіку ґрунтово-гідрологічних умов, потреби в берегоукріпленні та охороні водних екосистем, а також створює природний рекреаційний потенціал для культурних і громадських функцій.

У сукупності історичний розвиток музейної мережі та сучасний стан культурних просторів Івано-Франківська відображають поступову трансформацію від краєзнавчих і меморіальних інституцій до більш різноманітної культурної екосистеми, що поєднує державні музеї, тематичні заклади та незалежні ініціативи.

5. Містобудівна ситуація розміщення об'єкта проектування.

Ділянка для проектування арт-центру розташована у північно-західній частині Івано-Франківська, на межі міста та селища Загвіздя, в унікальному природному середовищі — між рікою та німецьким озером. Таке розташування створює особливі умови для формування культурного простору, який поєднує урбаністичні та природні фактори. Планування та забудова таких територій здійснюється з урахуванням діючих містобудівних норм [1].

Наявність водойм поруч із ділянкою визначає її високий рекреаційний потенціал. Як свідчить світова практика, синтез архітектури та води при формуванні об'ємно-просторових рішень сприяє створенню унікального мікрокліматичного середовища [23]. Озеро та ріка формують мальовничий ландшафт, який може бути інтегрований у концепцію арт-центру як простір для відпочинку, відкритих культурних заходів та екологічних практик. Водночас близькість водних об'єктів потребує врахування інженерних та екологічних аспектів: захист від підтоплення, берегоукріплення, раціональне озеленення. Саме тому інтеграція арт-просторів у ландшафт прибережних територій вимагає ретельного аналізу та залучення міжнародного досвіду [26].

Ділянка знаходиться на межі міста та приміської території, що створює можливість для розвитку арт-центру як «перехідного» простору між урбанізованим середовищем Івано-Франківська та природним ландшафтом Загвіздя. Це дозволяє сформувати культурний вузол, який буде доступним як для мешканців міста, так і для жителів навколишніх громад.

Розташування поблизу основних транспортних артерій забезпечує зручний під'їзд громадським і приватним транспортом. Водночас територія має потенціал для розвитку пішохідних та велосипедних маршрутів уздовж ріки та озера, що сприятиме формуванню екологічно орієнтованого культурного простору.

У безпосередній близькості знаходяться житлові масиви, рекреаційні зони та природні території. Це створює сприятливі умови для інтеграції арт-центру у міську

структуру та його використання як громадського простору для мешканців різних районів. Важливою особливістю є можливість поєднання внутрішніх функціональних зон арт-центру з відкритими майданчиками на березі озера, що дозволить проводити культурні заходи просто неба.

Розташування на межі Івано-Франківська та Загвіздя надає проекту стратегічного значення: арт-центр може стати точкою зростання для приміської території, сприяти розвитку інфраструктури та формуванню нових громадських просторів. Він здатний виконувати роль культурного мосту між містом і селом, інтегруючи різні соціальні та культурні спільноти.

6. Норми проектування.

Оскільки поняття арт-центр відсутнє в українських ДБН, при проектуванні варто враховувати наступні нормативні документи:

Перш за все, ДБН В.2.2-9-2018 «Громадські будинки та споруди. Основні положення» [5] виступає базовим документом для всього проекту. Він задає загальні принципи планування громадських будівель, вимоги до евакуаційних шляхів, інклюзивності, пропускнуої спроможності, санітарно-гігієнічних умов та інженерного забезпечення. Оскільки арт-центр — це громадський об'єкт із значною відвідуваністю та різноманітними функціями, саме цей ДБН формує каркас усіх подальших рішень і гарантує відповідність будівлі загальнодержавним стандартам безпеки й експлуатації.

Для зон видовищної та виставкової діяльності необхідно застосувати ДБН В.2.2-16:2019 «Культурно-видовищні та дозвілєві заклади» [6]. Цей документ містить спеціалізовані вимоги до залів, сцени, акустики, освітлення, технічних приміщень і систем вентиляції для місць, де збирається велика кількість людей. Якщо в проекті передбачені концертна зала, театральна сцена або великі виставкові простори, без цього ДБН неможливо правильно розрахувати параметри залів, забезпечити комфорт і безпеку глядачів та технічний супровід подій.

Оскільки в складі арт-центру будуть адміністративні приміщення, офіси та побутові зони для персоналу, застосовується ДБН В.2.2-28:2010 «Будинки адміністративного та побутового призначення» [9]. Він регламентує планування робочих місць, норми площ на працівника, вимоги до освітлення, вентиляції та

санітарних вузлів, а також правила організації евакуації для адміністративних частин будівлі. Це забезпечує комфортні та безпечні умови праці персоналу арт-центру.

Якщо проект передбачає кафе, ресторан або кейтерингове обслуговування під час заходів, слід керуватися **ДБН В.2.2-25:2009 «Будинки і споруди. Підприємства харчування (заклади ресторанного господарства)»**[8]. Цей ДБН визначає вимоги до планування кухонь, зон обслуговування, вентиляції, санітарних приміщень і матеріалів оздоблення, а також організації технологічних потоків. Дотримання цих норм гарантує санітарно-гігієнічну безпеку харчових зон і їхню інтеграцію в загальну планувальну структуру.

Оскільки арт-центр передбачає освітні програми — майстер-класи, лекції, творчі студії — до відповідних приміщень застосовується **ДБН В.2.2-3:2018 «Будинки і споруди. Заклади освіти»**[3]. Він встановлює вимоги до класів, майстерень, площ, освітленості та безпеки навчальних приміщень. Це важливо для забезпечення належних умов навчання, особливо коли мова йде про дитячі та підліткові програми.

Якщо в арт-центрі передбачені торгові площі — книгарня, сувенірна крамниця або інші торгові точки — застосовується **ДБН В.2.2-23:2008 «Будинки і споруди. Підприємства торгівлі»**[7]. Цей документ регламентує планування торгових залів, розміщення касових вузлів, вимоги до інженерних мереж і пожежної безпеки для торгових приміщень, що дозволяє безпечно й ефективно інтегрувати торгівлю в культурний простір.

Окремо варто згадати **Постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.98 № 1775 «Про нормативи забезпечення населення клубними закладами»**[15] та **«Положення про клубний заклад»**. Хоча документ старший за сучасні ДБН, він важливий для визначення типології клубних і громадських функцій, нормативів забезпечення населення клубними послугами та пріоритетних напрямів роботи клубів. Якщо арт-центр передбачає діяльність як клубного осередку — творчі об'єднання, аматорські студії, клуби за інтересами — положення №1775 допомагає обґрунтувати програму соціокультурної роботи і розрахунок потреби в площах для місцевої громади.

Крім вищезазначеного, обов'язковим є дотримання вимог пожежної безпеки об'єктів будівництва [2] та створення безбар'єрного простору згідно з нормами інклюзивності будівель і споруд [10]. Належний мікроклімат, акустичний комфорт та якісне експозиційне освітлення забезпечуються відповідно до вимог щодо опалення та вентиляції [12], а також природного і штучного освітлення [11]. В умовах сьогодення критично важливою є інтеграція надійних укриттів, що регламентується нормами на захисні споруди цивільного захисту [4]. Будь-які проектні рішення повинні

розроблятися в правовому полі, що гарантується Законом України «Про архітектурну діяльність»[14].

7. Аналіз світового та вітчизняного досвіду.

При розробці сучасних культурних просторів важливо враховувати не лише локальні потреби, а й досвід, який уже існує як у світі, так і в Україні. Аналіз прикладів інших арт-центрів дозволяє виокремити успішні концепти, ідеї та рішення. Таким чином порівняння досвіду допомагає сформувати більш цілісне бачення проекту.

Тому в цьому розділі увага буде звернута на розгляд конкретних прикладів арт-центрів та культурних просторів, які були проаналізовані для розробки методики проектування арт-центру.

7.1.Музей Гуггенхайма в Більбао,[36] спроектований Френком Гері, є показовим прикладом того, як архітектурні та планувальні рішення можуть визначати не лише функціональність культурного простору, але й його вплив на розвиток міста. Будівля вирізняється складною динамічною формою, що поєднує титанові панелі та великі площини скла, створюючи ефект руху й відкритості. Така пластика фасадів не лише формує унікальний образ музею, але й підкреслює його роль як символу сучасної архітектури.

Рис.1.1. Головний фасад будівлі

Внутрішня організація простору також має принципове значення. Центральне атриумне ядро з природним освітленням виконує роль головної точки орієнтації, забезпечуючи зручну навігацію між виставковими залами. Самі зали спроектовані з урахуванням різних масштабів та конфігурацій: від камерних приміщень для невеликих експозицій до просторих галерей, здатних приймати масштабні інсталяції та сучасні мультимедійні

проекти. Така гнучкість дозволяє музею адаптуватися до різних форматів мистецької діяльності.

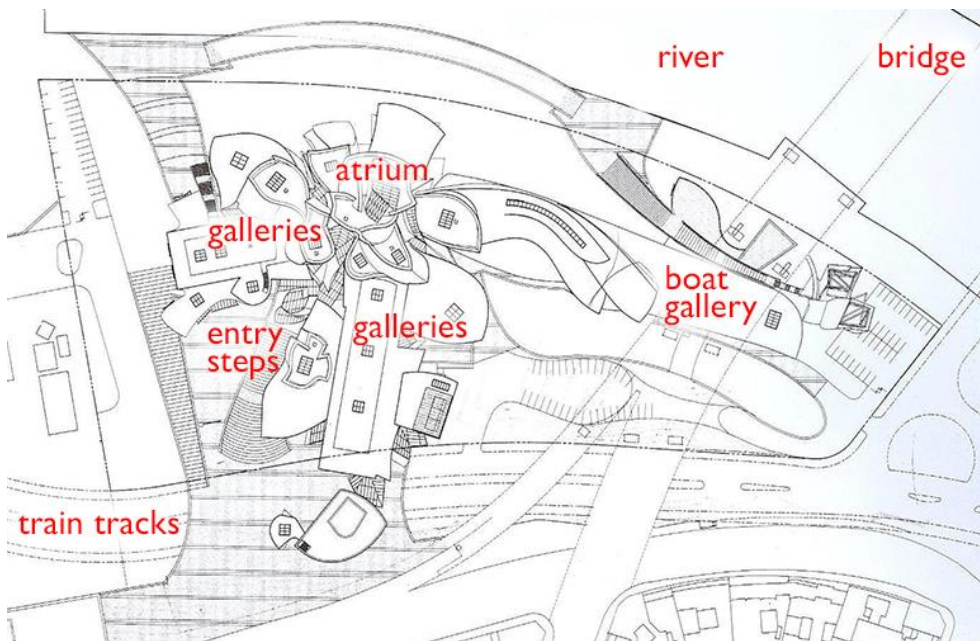

Рис.1.2. Генеральний план прикладу

Особливу увагу заслугове інтеграція музею у міський ландшафт. Розташування на березі річки Нервіон створює відкритий публічний простір навколо будівлі, який природно включається

у систему набережної та транспортної інфраструктури міста. Це рішення забезпечує доступність музею для мешканців і туристів, а також формує нову точку тяжіння у міському середовищі.

Рис.1.3. Зображення фасаду прикладу

Відкриття музею у 1997 році започаткувало так званий “ефект Більбао” - явище, коли поява знакового культурного об’єкта стимулює

економічний розвиток, туристичну привабливість та оновлення міського середовища. Дослідники зазначають, що така трансформація міського середовища через культурні магніти є одним із найпотужніших інструментів сучасної урбаністики [32]. Таким чином, музей у Більбао демонструє, як архітектурна інновація, просторові та планувальні рішення можуть поєднуватися для створення культурної інституції світового рівня. Він є прикладом того, що арт-центр може виконувати не лише функцію виставкового майданчика, але й стати каталізатором економічного розвитку, формування нової ідентичності міста та інтеграції мистецтва у повсякденне життя громади.

7.2. Музей Гуггенгайма в Нью-Йорку[38], спроектований Френком Ллойдом Райтом, є надзвичайно важливим прикладом для аналізу, оскільки він демонструє радикально новий підхід до просторової організації музейних закладів. Його архітектура не лише формує унікальний образ будівлі, але й визначає спосіб взаємодії відвідувача з експозицією.

Рис. 1.4. Зображення головного фасаду

Основна ідея полягає у створенні безперервного маршруту, що розгортається у формі спіралі. Відвідувач рухається по похилій рампі, яка поступово відкриває експонати, забезпечуючи цілісність сприйняття мистецтва. Це рішення відмовляється від традиційної структури окремих залів і пропонує нову модель музейного простору, де архітектура стає активним учасником процесу культурної комунікації. Такий підхід дозволяє уникнути фрагментарності перегляду та створює відчуття єдності між мистецтвом і самим простором.

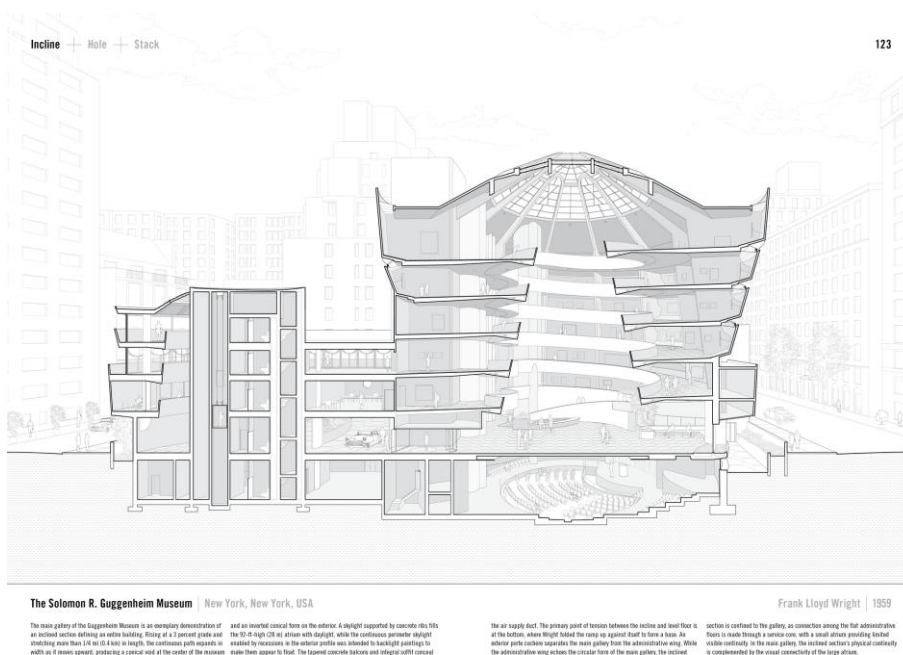

Рис. 1.5. Розріз будівлі

Архітектурна форма будівлі — білий циліндр із плавними, органічними лініями — контрастує з прямолінійною забудовою Манхеттена, підкреслюючи винятковість музею як культурного символу. Водночас його розташування на П'ятій авеню інтегрує музей у міське середовище, роблячи його доступним і впізнаваним. Просторові рішення, що поєднують експозиційні площі зі спіралеподібним маршрутом, створюють новий тип взаємодії між людиною та мистецтвом, де архітектура не лише забезпечує функціональність, але й формує унікальний досвід відвідування.

Саме тому музей Гугенгайма в Нью-Йорку є цінним прикладом для використання у пояснювальній записці: він показує, що інноваційні планувальні та просторові рішення здатні змінити саму концепцію музейного простору, зробивши його інтерактивним, динамічним і незабутнім. Це приклад того, як архітектура може виходити за межі утилітарності й ставати ключовим чинником у формуванні культурної ідентичності міста.

7.3. Проект SIRAJ Cultural and Entertainment Center представлений як концептуальна розробка багатофункціонального культурно-розважального центру. У центрі уваги - поєднання виставкових, концертних і громадських просторів, організованих навколо логістики відвідувачів і виразних архітектурних форм.

Рис.1.6. Візуалізація прикладу

Архітектурна виразність проекту базується на контрасті масивних об'ємів і прозорих фасадних виставок. Така пластика формує образ «маяка» у міському середовищі, що важливо для культурного центру як локального орієнтира. Робота зі світлом, співвідношення мас і порожнин, а також пластика фасадів створюють виразний денний і нічний образ.

SIRAJ Cultural and Entertainment Center позиціонується як платформа для культурних подій, освіти та дозвілля. Проект розглядає культурний центр як місце зустрічі різних аудиторій, підтримки митців і розвитку культурних ініціатив.

Багатофункціональність простору дозволяє залучати різні групи користувачів і створювати програми, орієнтовані на громаду. Архітектурний образ будівлі як «маяка» підсилює її роль у формуванні міського середовища та ідентичності місця.

7.4. Проєкт **Cidade das Artes [38]** — масштабний культурний комплекс, відкритий у 2013 році, що виступає як піднята публічна тераса-маяк з універсальними концертними залами та багатофункціональною програмою; його урбаністична роль і пластика об'ємів роблять його репрезентативним кейсом для аналізу сучасних культурних центрів.

Рис.1.7. Головний фасад будівлі

Cidade das Artes — культурний комплекс у **Ріо-де-Жанейро**, спроектований Крістіаном де Портзампарком і відкритий у **2013 році**. Комплекс об'єднує **велику** концертну залу (до 1 800 місць), камерні зали, кінотеатри, виставкові простори, репетиційні студії, медіатеку та громадські сервіси. Будівля розташована на платформі, піднятій на 10 метрів над парком, що створює відкриту еспланаду-публічний простір.

Платформа-тераса формує центральний публічний простір, концентрує входи та громадські функції і забезпечує види на море й гори; вона працює як «передпокій» міста, що підсилює зв'язок комплексу з ландшафтом.

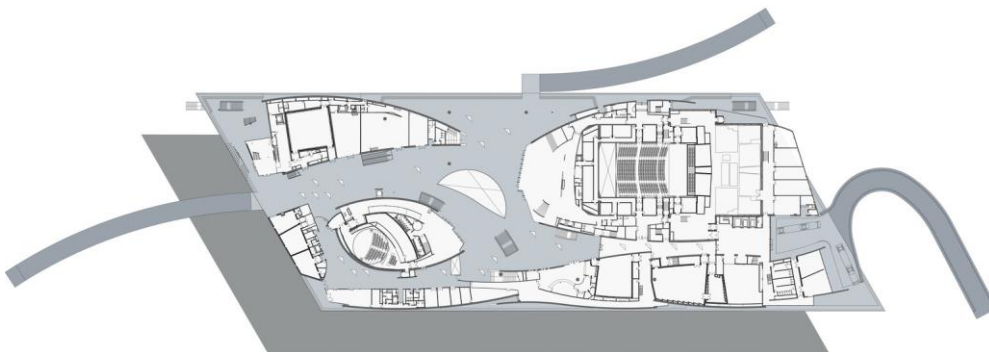

Рис. 1.8. Планувальна структура прикладу

Великі зали «вбудовані» в масивні об'єми між двома горизонтальними плитами (дошка-платформа і дах); головна філармонічна зала має трансформовану конфігурацію, що дозволяє використовувати її як оперу, театр або концертний простір.

Архітектура вирізняється поєднанням двох великих горизонталей і криволінійних бетонних стін плавників, які формують різні об'єми та порожнини. Такий образ відсилає до “великої веранди” - архетипу бразильської архітектури.

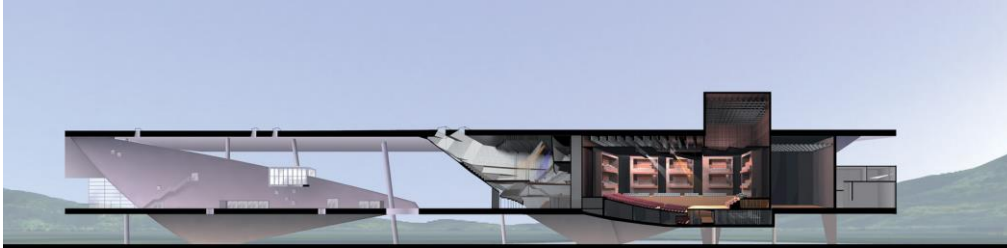

Рис. 1.9. Розріз будівлі

Розташування на перетині автошляхів і піднята еспланада роблять комплекс видимим і символічним елементом нового району Ріо-де-Жанейро, що заповнює дефіцит публічних просторів у ньому.

7.5. Проект Changsha Meixihu International Culture and Art Centre (Zaha Hadid Architects, завершено 2019)[39] — масштабний нео-футуристичний культурний комплекс площею близько 115 000 м², що об'єднує музей, велику концертну залу на 1 800 місць і багатофункціональний зал; його просторові рішення, зв'язок із ландшафтом і транспортною інфраструктурою.

Рис.1.10 Головний фасад будівлі

Проект складається з трьох основних інституційних об'ємів — театру, музею (МІСА) та багатофункціонального залу — які зв'язані пішохідними маршрутами і зовнішніми дворами. Композиція формує серію внутрішніх і зовнішніх «вузлів» для скульптурних виставок і подій, а також відкриває види на озеро і фестивальний острів.

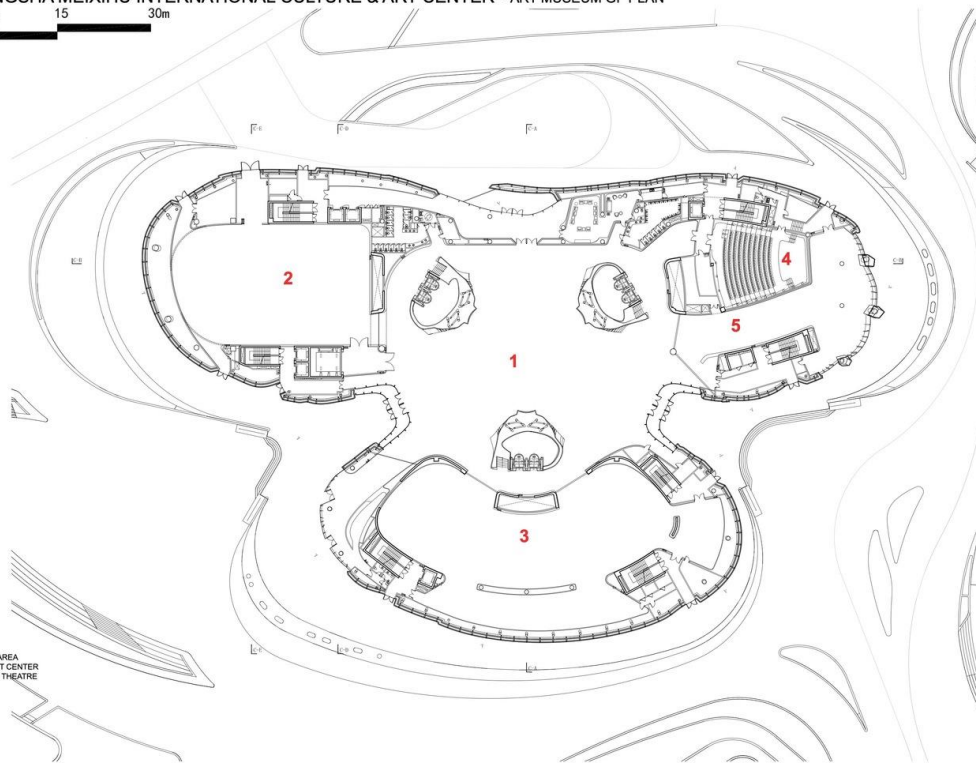

Рис.1.11. Планування арт-центру

Ієрархія просторів побудована так, щоб великі зали були автономними за акустикою й інженерією, але водночас інтегрованими в загальний публічний потік: фойє, балкони і відкриті тераси працюють як перехідні простори між містом і інтер'єром.

Форма комплексу характерна для нео-футуризму: плавні поверхні, «стрічкові» вікна і криволінійні об'єми, що створюють динамічну пластичність фасадів. Конструктивно проєкт поєднує складні криволінійні оболонки з інженерними рішеннями для акустики великих залів. Для перекриття подібних масштабних просторів у видовищних спорудах доцільними є особливості використання великопрогонових консольних конструкцій [16].

Комплекс позиціонується як **локальний культурний хаб** і туристичний магніт, що підсилює зв'язок міста з озером і створює нові публічні маршрути. Пряма інтеграція з метро підвищує доступність і робить проєкт прикладом поєднання великої культурної інфраструктури з міським транспортом.

7.6. Арт-центр «Workshop» у Харкові — це сучасний виставковий майданчик, орієнтований на підтримку локальних художніх ініціатив і розвиток культурної спільноти міста. Розташований у центральній частині міста, він поєднує функції виставкового простору, платформи для перформансів і місця для освітніх програм та резиденцій митців. Програмно простір організований за типовою для невеликих арт-центрів схемою: вхідна зона та фойє, основна виставкова зала з нейтральною кольоровою палітрою, допоміжні приміщення для зберігання та підготовки експонатів, технічні та адміністративні кімнати. Така структура забезпечує швидку зміну експозицій і дозволяє адаптувати простір під різні формати — від камерних виставок до перформативних подій і лекцій.

Рис.1.12. Зображення інтер'єру

У плануванні простежується прагнення до чіткої організації потоків: відвідувачі орієнтуються за допомогою логічно розташованих входів, фойє та зон очікування, тоді як сервісні маршрути для доставки робіт і технічного обслуговування відокремлені, що мінімізує перетин публічних і службових потоків. Особлива увага приділена освітленню експозицій: застосовуються трекові системи та регульовані джерела світла, що дозволяє коригувати умови показу під конкретні роботи й експозиційні сценарії. Інтер'єрна палітра витримана в нейтральних тонах, що

створює універсальне тло для різних художніх практик і підкреслює експонати, а відкриті площі й мінімалістичні перегородки сприяють гнучкості використання.

Соціальна роль «Workshop» полягає в тому, що він виступає локальним інкубатором творчих ініціатив: центр надає можливості молодим митцям презентувати роботи, проводить кураторські проєкти, воркшопи та дискусії, сприяючи професійному обміну і формуванню аудиторії. Завдяки центральному розташуванню та доступності громадського транспорту арт-центр інтегрований у міське життя і виконує функцію місця зустрічі для різних груп — студентів, митців, культурних менеджерів і широкої публіки.

З архітектурної точки зору простір «Workshop» демонструє практичний підхід: пріоритет віддано функціональності та економічності рішень, що характерно для міських арт-проєктів середнього масштабу. Матеріали інтер'єру та технічні рішення обрані з урахуванням потреб експлуатації: зручні системи підвішування робіт, міцні підлоги, прості в обслуговуванні поверхні. Такий підхід дозволяє швидко готувати виставки, знижує витрати на утримання і робить простір доступним для невеликих проєктів з обмеженим бюджетом.

7.7. Арт-центр «Дзига» у Львові — це багатофункціональна міська платформа, яка поєднує галерейні простори, концертну сцену, гастрономічну зону та крамницю, і яка вже тривалий час виконує роль одного з ключових осередків культурного життя міста.

Рис.1.13. Зображення головного вигляду

Розташований у центральній історичній частині Львова, центр організований так, щоб забезпечувати швидку зміну програм: від виставок і перформансів до лекцій, кінопоказів і музичних вечорів; простір спроектований з акцентом на гнучкість — нейтральні інтер'єри, регульоване освітлення і системи підвішування робіт дозволяють адаптувати зали під різні формати.

У плануванні простежується чітке розмежування публічних і сервісних потоків: фойє і бар створюють зони неформальної взаємодії та очікування, тоді як технічні приміщення і зони підготовки експозицій відокремлені, що полегшує логістику і знижує перетин відвідувачів із сервісними маршрутами.

Архітектурно інтер'єри витримані в стриманій, нейтральній палітрі, яка підкреслює експонати і водночас забезпечує комфортні умови для подій; матеріали й технічні рішення обрані з урахуванням експлуатаційних потреб — міцні підлоги, прості в догляді поверхні, ефективні системи освітлення та акустики для сцени. Якісний акустичний комфорт та продумані просторові рішення театральних залів і амфітеатрів є запорукою успішного функціонування будь-яких поліфункціональних мистецьких майданчиків [17].

Рис.1.14. Зображення інтер'єру

Соціальна роль «Дзиги» полягає в тому, що вона виступає інкубатором творчих ініціатив: центр підтримує молодих митців, проводить кураторські проекти, воркшопи та дискусії, формуючи постійну аудиторію і сприяючи професійному обміну в культурній спільноті Львова. Завдяки поєднанню комерційних і некомерційних елементів — гастрономії, крамниці та програмної діяльності — «Дзига» зберігає фінансову життєздатність і водночас зберігає кураторський профіль.

7.8. “Мистецький Арсенал” у м. Київ - національний культурний комплекс, розташований у центрі міста в історичній частині Печерська, що займає близько 60 000 м² виставкових площ і поєднує музейні виставки, великі фестивалі (зокрема Book Arsenal), освітні програми та масштабні публічні події.

Рис. 1.15. Головний фасад арт-центру

Мистецький Арсенал офіційно відкритий як національний культурний комплекс у 2006 році; будівля комплексу — колишній арсенал Печерської фортеці кінця XVIII — початку XIX століття, що визначає її масивну архітектуру з товстими стінами і історичним контекстом на місці колишніх монастирських споруд. Арсенал має одну з найбільших виставкових площ в Європі — близько 60 000 м².

Програмно комплекс поєднує різнорівневі функції: виставкові проєкти сучасного мистецтва, історичні експозиції, театральні та музичні події, освітні програми, фестивалі (зокрема Book Arsenal), а також численні публічні заходи і лекції; у 2018 році Арсенал відвідали понад 173 000 відвідувачів, що свідчить про його значну аудиторну привабливість і роль у культурному житті столиці.

Архітектурно та просторово Арсенал поєднує історичну масивність і сучасну музейну інфраструктуру: великі зали з високими стелями, адаптовані під масштабні інсталяції та мультимедійні проєкти; товсті стіни і просторові об'єми створюють унікальне тло для кураторських рішень, а археологічні знахідки на території комплексу підкреслюють його історичну багаточаровість. Така комбінація дає підстави розглядати Арсенал як приклад трансформації військової інфраструктури в сучасний культурний хаб.

Рис.1.16. Схематичне зображення генплану

Соціокультурна роль Арсеналу полягає в тому, що він виступає національною платформою для діалогу між мистецтвом, наукою і суспільством, модернізуючи культурну інфраструктуру та інтегруючи українські проекти у міжнародний контекст; комплекс регулярно проводить освітні програми, кураторські проекти і великі фестивалі, що формують аудиторію і підтримують культурні інституції країни.

РІШЕННЯ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ

2.1. Функціональне зонування території.

Правильна організація та зонування території є одним із найважливіших етапів проектування не тільки багатофункціонального комплексу, а й будь-якого проекту в загальному. Воно формує цілісну структуру, яка забезпечує логічну взаємодію між основними функціями. Проектне рішення генерального плану було виконане на базі принципів чіткого розмежування між людськими та транспортними потоками. Однією з головних цілей було забезпечення максимальної доступності об'єктів для всіх груп населення, а також створення комфортного простору як для відвідувачів, так і для працівників арт-центру.

Враховуючи всі ці фактори та містобудівну ситуацію, територію ділянки поділено на кілька основних зон, які взаємопов'язані між собою: вхідна (комунікаційна), транспорту та паркування (громадська та адміністративно-господарська) культурно-видовищна та виставкова, адміністративно-освітня, громадського харчування та коворкінгу, господарська зона.

Основний пішохідний вхід на територію знаходиться на північному заході ділянки. Вхідна зона виконує роль головного вузла комунікації. Саме вона розділяє потоки людей, які будуть відвідувати комплекс арт-центру, за основними напрямками руху. Розгалужена мережа пішохідних доріжок забезпечує безперешкодний доступ до всіх будівель комплексу. Також вони виконують основну роль у поєднанні зон відпочинку на свіжому повітрі та будівель.

Головний заїзд на ділянку розташований у південно-західній частині території. Цей в'їзд веде до місткого громадського паркінгу, який призначений для всіх відвідувачів арт-центру. Таке розташування було вибране для того, щоб акумулювати весь транспорт на периферії ділянки та мінімізувати його знаходження та помітність в найбільш навантажених зонах арт-центру.

Натомість паркінг для адміністрації арт-центру знаходиться на протилежному боці ділянки. Це розташування дозволяє працівникам комплексу швидко потрапляти на місце роботи та не пересікатися з відвідувачами.

Окремо від решти організовано господарський в'їзд, завдяки якому можна здійснювати логістичне забезпечення комплексу без перетину з основними потоками відвідувачів.

Культурно-видовищна та виставкова зона є одним з найважливіших композиційних магнітів ділянки. Вона інтегрує в собі творчі майстерні, виставкові зали, галереї та кінотеатр. У тісному планувальному зв'язку з нею знаходиться будівля театру. Разом

вони утворюють єдиний багатофункціональний видовищно-мистецький блок, який є ядром усього проєкту.

Виставковий центр представлений у вигляді двох унікальних залів, які підняті на другий поверх. Таке рішення дозволяє зберегти простір, який був би зайнятий на першому поверсі, для транзиту відвідувачів та загального сприйняття композиції території. Обидва зали мають багатофункціональне планування, яке дозволяє використовувати їх як виставкові зали, так і як простори для проведення воркшопів та творчих майстерень.

Адміністративний центр арт-центру розташований на північному-сході ділянки. Окрім розташування там адміністративних кабінетів, у цій зоні також знаходяться конференц-зали, які вміщають у собі освітню функцію проєктованого комплексу. Це створює умови, які поєднують у собі як дозвілля, так і робочі процеси, утворюючи сучасний багатофункціональний простір.

Між активною культурною зоною та тихішою виставковою знаходиться зона громадського харчування та коворкінгу, яка виступає транзитом між для двох просторів та є однією з ланок забезпечення акустичного комфорту: зона ресторану орієнтована на обслуговування відвідувачів та учасників заходів, тоді як зона коворкінгу створює умови для інтелектуальної праці. Просторовий аналіз підтверджує, що коворкінги є невід'ємною і надзвичайно ефективною складовою креативних індустрій у сучасних мистецьких центрах [Захарченко П. В., 2022].

Господарська зона винесена на периферію ділянки, та візуально відмежована від основних пішохідних маршрутів. Те, що вона примикає до господарського в'їзду дозволяє комфортне обслуговування будівель для персоналу та непомітність цього процесу для відвідувачів арт-центру.

Таким чином функціональне зонування території проєктованого арт-центру виконано на основі принципів поєднання культурних, освітніх, адміністративних та рекреаційних функцій у межах одного комплексу. Разом з тим на ділянці присутній чіткий розподіл транспортних та пішохідних шляхів. Завдяки цьому функціональний поділ створює гармонійне середовище, яке забезпечує високу технологічність та створює яскравий і сучасний урбаністичний арт-простір, який відповідає сучасним вимогам багатофункціональних культурних просторів, де кожен процес має своє місце.

2.2. Транспортно-пішохідні зв'язки

Формування системи транспортних та пішохідних комунікацій на ділянці арт-центру організовані так, щоб створити безпечний, безбар'єрний та інтуїтивно зрозумілий простір. Іншою метою було логічне розмежування потоків відвідувачів відносно основних функціональних зон ділянки.

Основний пішохідний вхід розташований на північному-заході ділянки. Саме через нього буде проходити основний потік відвідувачів. Він забезпечує безпосередній вхід до всіх культурних просторів. Також цей вхід формує "розподільчу" площу, яка як візуально, так і фізично спрямовує людей до архітектурних домінант.

Центральне кільце виконує роль основного форуму під відкритим небом, який з'єднує всі основні функціональні зони та будівлі.

Однією з основних особливостей проєкту є активне використання другого рівня для переміщення відвідувачів між будівлями. Крита скляна галерея між центральними будівлями та підняті об'єми виставкових залів створюють зв'язки, які переносять систему пішохідних сполучень зі звичайного двовимірного у тривимірний простір. Це дозволяє відвідувачам рухатись між будівлями без необхідності спускатись на землю, що створює додаткове відчуття поєднаності настільки різного та багатофункціонального простору.

Таким чином мережа пішохідних шляхів формує кілька основних маршрутів. Перш за все, променевий напрямок від входу до центральної будівлі, бічні зв'язки до театру та виставкових залів. Також транзити між адміністративною будівлею та рестораном. Ці маршрути є відкритими, озелененими та інтеграцією відпочинкових зон, які створюють простори для комфортного перебування та взаємодії.

Для того, щоб автомобільних рух не заважав пішоходам, усі транспортні зв'язки було висунуто на краї ділянки, які візуально відділені від основних зон арт-центру, та безпосередньо зв'язані з зовнішніми шляхами під'їзду.

Головний в'їзд для відвідувачів знаходиться на південному заході території. Він на пряму з'єднаний з великим паркінгом. У паркінгу передбачені зручні радіуси повороту та враховано потреби маломобільних груп населення. З паркінгу організовано прямі виходи на загальну пішохідну доріжку, яка веде до загальної мережі пересування.

Для працівників та адміністрації арт-центру організовано окремий в'їзд, поруч з адміністративною будівлею комплексу. Цей самий в'їзд слугує також і для обслуговування. Таке розташування дозволяє уникати будь-якого перетину між транспортом відвідувачів та обслуговуючого персоналу.

Усі пішохідні шляхи на рівні землі запроєктовані відповідно до усіх норм інклюзивності та мають відповідні ухили. Через це не виникає потреби влаштування високих бордюрів та забезпечує комфортне пересування людей у кріслах-колясках та батьків з дитячими візками. з дотриманням вимог ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд»[10]. Архітектурна інклюзія та забезпечення безбар'єрного середовища у громадських комплексах інтегровані в проєкт на всіх рівнях [29]. Окрім зручності доступу, особлива увага приділена безпеці: організація шляхів евакуації у великих виставкових павільйонах і театральних залах відповідає сучасним протоколам безпеки [27]. Доступ на підняті рівні галереї-переходу та багатофункціональних виставкових залів забезпечується за допомогою ліфтів усередині будівель.

Ширина та несуча здатність покриття ділянки розраховані на проїзд та встановлення пожежної та рятувальної техніки. Також присутня організація кругового під'їзду до всіх будівель комплексу.

Таким чином схема транспортних та пішохідних зв'язків створює єдину комфортну та гармонійну мережу. Завдяки розмежуванню між транспортом та пішоходами досягається хороший рівень екологічного, акустичного та психологічного комфорту для відвідувачів комплексу. У свою чергу розмежування між адміністративними, господарськими та відвідувачькими зонами дозволяє досягнути комфорту не лише для людей, які відвідують арт-центр, а також для тих, хто працює в арт-центрі та обслуговує його. У той же час присутня ефективна логістика та безбар'єрність пересування по території.

2.3. Генплан.

Проєктування генерального плану ділянки арт-центру підпорядковувалось принципам контекстуальності та функціональності. Основною метою було створення гармонійного простору та логічного взаємозв'язку між комплексом та навколишнім середовищем. Оскільки ділянка має продовжену конфігурацію та знаходиться недалеко від річки Бистриці та Німецького озера, було обрано лінійно-острівну та дугоподібну композицію будови.

Рис.2.1. Схематичне зображення генплану ділянки

Архітектурно-просторова композиція генерального плану ділянки вирішена за принципом павільйонної забудови, де різні блоки підпорядковані в одну систему. Цей ефект досягається за допомогою відкритих громадських просторів, внутрішніх двориків та надземних переходів. Архітектурні об'єкти мають пластичні та радіальні форми, що дозволяє органічно вписати їх у ландшафт. Такий вибір форми також забезпечує оптимальну орієнтацію вікон та інсоляцію.

Центральне ядро території формується навколо площі-форуму, від якої по дузі згруповані адміністративно-освітні та багатофункціональні виставкові блоки. Інша частина ділянки є більш відкритою та в ній переважають рекреаційні зони та інша необхідна інфраструктура.

Планувальну структуру генерального плану можна поділити на наступні взаємопов'язані об'єкти: центральний багатофункціональний блок, підняті багатофункціональні виставкові простори, адміністративно-освітній центр та блок харчування та коворкінгу.

Центральний блок розташований в композиційному центрі комплексу. Основний хаб містить галереї, творчі майстерні, виставкові зали та кінотеатр на другому поверсі.

Одразу біля нього розташовується будівля театру. Цей блок концентрує навколо себе основні потоки відвідувачів як у денний, так і вечірній час.

Два багатофункціональні виставкові зали для мистецьких експозицій та воркшопів підняті на другий поверх. Це рішення створює візуальне полегшення та відкриває панорамні краєвиди. Саме ці зали виступають основними оглядовими точками на природні краєвиди та утворюють простори, які гармонійні з природою. Вони також виступають як візуальні акценти усього комплексу.

Будівля адміністрації композиційно затиснута між виставковими залами. Композиційно вона замикає радіальне пішохідне кільце. В середині вона вміщає як приміщення для адміністрації, так і конференц-зали, поєднуючи в собі адміністративну та освітню функції.

Будівля громадського харчування є порівну функціонально поділена між рестораном та коворкінгом. Вона виконує функцію буферної зони.

Таким чином кожна будівля комплексу арт-центру є багатофункціональною та всі разом вони утворюють громадські простори, які не тільки взаємопов'язані, а й мають інтеграцію цілого списку функцій культурного, освітнього, мистецького, інтелектуального, робочого та адміністративного секторів.

Також генеральним планом передбачено розмежування пішохідних, транспортних та господарських процесів на ділянці. Пішохідна мережа представлена плавними доріжками, які об'єднують громадські простори та зони відпочинку. Важливим елементом також є тривимірність руху між будівлями, який забезпечений критою галереєю, яка піднята на рівень другого поверху.

Важливим аспектом генерального плану є озеленення та благоустрій території для досягнення максимального комфорту на ділянці.

Мощення пішохідних зон підкреслює будівлі та спрямовує рух людей, роблячи його інтуїтивним. Матеріали покриття підібрані з урахуванням високої зносостійкості та естетики комплексу. Особливістю інженерії благоустрою є впровадження "розумного міста". Це досягається через мощення найбільш інтенсивних транзитних зон кінетичною п'єзоелектричною плиткою. Застосування п'єзоелектричної плитки у міському благоустрої є інноваційним рішенням, що дозволяє отримувати екологічну енергію від пішохідних потоків [19]. Модулі плитки інтегруються у покриття основного входу та центральної площі. Завдяки отримується екологічна електрична енергія, яку можна використовувати для автономного живлення елементів благоустрою. Таке рішення як знижує загальне

навантаження електромереж, так і виконує демонстраційну та освітню функцію через візуалізацію новітніх принципів розвитку.

Відповідно, на території передбачено встановлення елементів вуличного освітлення, лавок відпочинку, а також відкритих майданчиків для демонстрації скульптур або проведення пленерів та творчих воркшопів.

Таким чином генеральний план ділянки арт-центру демонструє сучасний підхід до проектування багатофункціональних громадських просторів. Функціональний поділ, розташування будівель, композиційний підхід, формування ландшафтного простору з логічними та інтуїтивними пішохідними зв'язками дозволяють створити високофункціональний, естетичний, безбар'єрний та безпечний об'єкт архітектури.

РОЗДІЛ 3

АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНІ РІШЕННЯ

3.1. Художньо-образна концепція

Художньо-образна концепція арт-центру базується на філософії гармонії між постійною архітектурною формою та перемінливою природою навколишнього середовища. Архітектурна форма комплексу полягає у відмові від монолітних об'ємів та вибору декомпозиції. Загальна маса споруди поділена на функціональні блоки-павільйони, які вступають у діалог між собою. В основі композиції була спроба передати ідею плинності культури, у якій кожна будівля асоціюється з застиглим архітектурним пластом. Художня виразність арт-центру досягається через гру геометричних контрастів, де м'які радіальні, дугоподібні криві врізаються в строгі та ламані лінії. Такий прийом створює ефект підсвідомої напруги. Він змушує статичну архітектуру виглядати живою та мінливою в залежності від точки сприйняття того, хто спостерігає.

Важливим композиційним ядром художнього образу є концепція невагомості та відкритості простору. Арт-центр закладає чітке протиставлення між масивними основами видовищних споруд та консольними об'ємами, які відділені від землі. Підняття виставкових залів над землею має не тільки практичне рішення, а й символічне теж. Воно символізує піднесеність мистецтва над буденністю і трансформує простір під будівлями у вільні зони взаємодії. Вибір матеріалів підкреслює лаконічність та мінімалістичність сучасного бруталізму. Естетика мінімалізму та нео-бруталізму відіграє провідну роль у формуванні фасадів громадських просторів, надаючи їм монументальності та мовчазної виразності [28]. Вибір йде на користь суцільних площин із монолітного світло-сірого бетону, які є нейтральним тлом для сприйняття природи навколишнього середовища. Дослідження психології архітектурного середовища доводять, що вплив таких бетонних форм на сприйняття простору відвідувачами змушує їх абстрагуватися від зайвого візуального шуму та концентруватися безпосередньо на мистецтві [20]. Стримана монументальність бетонних поверхонь та вузьких вікон врівноважується через використання раптових та масштабних акцентів скління. Повністю зашклена галерея, яка піднята в повітря та з'єднує будівлі візуально стирають кордони між екстер'єром та інтер'єром. У вечірній час цей елемент перетворюється на джерело світла, яке демонструє внутрішнє життя комплексу зовнішньому спостерігачу.

Ритмічний ландшафт, який повторює радіуси фасадів пов'язує будівлі в єдину структуру. Дерев'яні вертикальні планки, які з'являються на окремих фрагментах фасадів створюють дрібний малюнок, який збагачує величезні й суцільні площини, які від того перестають бути монотонними.

Таким чином художньо-образне рішення комплексу постає не як випадковий вибір будівель, а як власна екосистема, де архітектура є як укриттям для творчості, так і самостійним арт-об'єктом, що фіксує новий масштаб сучасного культурного простору.

3.2. Функціонально-планувальна організація об'єкту проєктування.

3.2.1. Центральний хаб

Перший поверх функціонує як відкритий простір. Потрапляючи всередину відвідувач опиняється у великому вестибюлі-фойє, який згинається вздовж усієї внутрішньої осі будівлі. Цей хол є основною артерією споруди. Він не тільки з'єднує кімнати, а й слугує буферним експозиційним простором. Тут є можливість для влаштування мобільних виставкових стендів. Така властивість формує гнучкий сценарій руху.

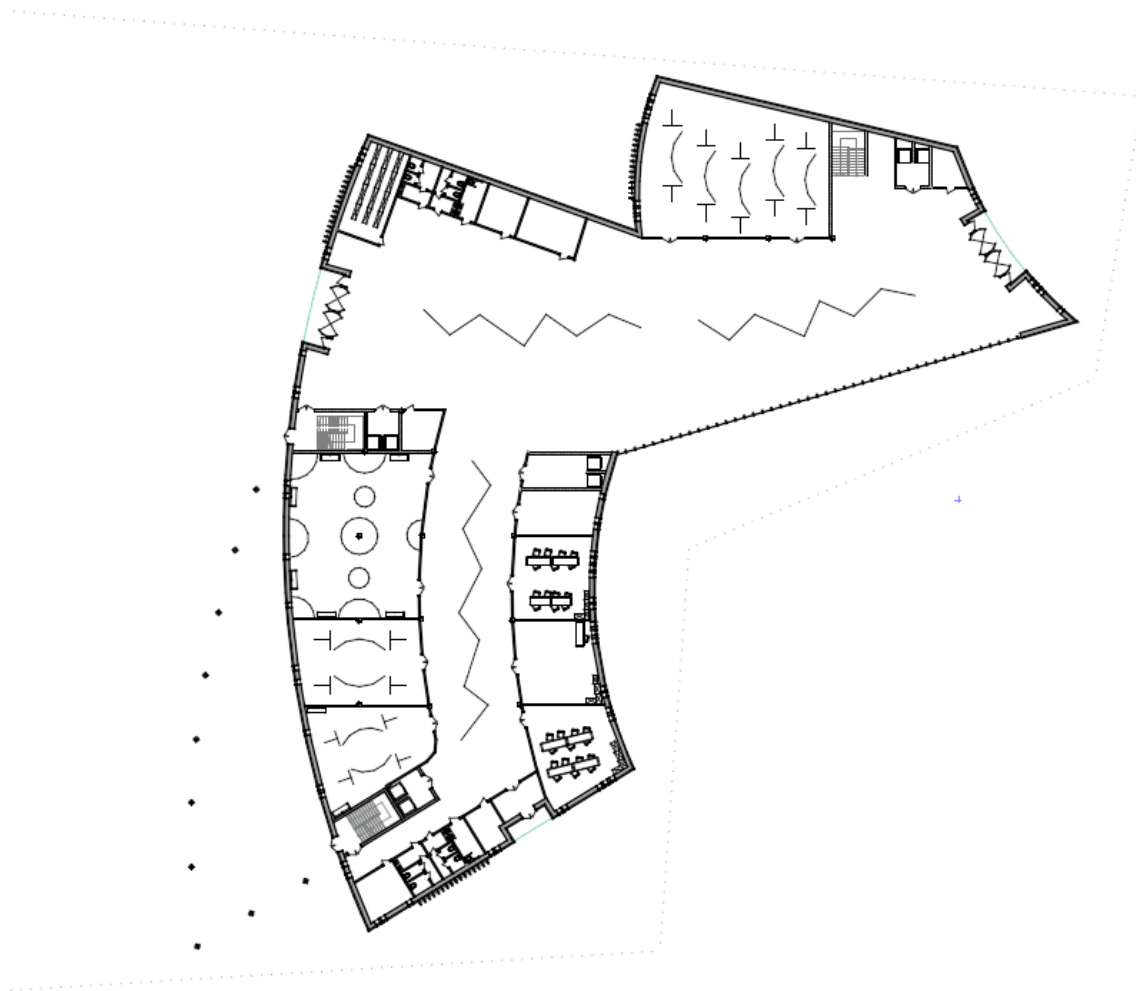

Рис.3.1. Схематичне зображення першого плану

У верхній частині знаходиться спуск в укриття та виставкова зала, яка має характерне гребінчасте планування внутрішніх перегородок. Таке рішення покращує зорове сприйняття простору та дозволяє глядачу зосередитись на витворах мистецтва перед ним.

Нижче цього знаходяться приміщення творчих майстерень. Протилежне крило зайняте виставковими залами та галереями. Вертикальні комунікації представлені трьома автономними сходовими клітками з ліфтовими шахтами, які забезпечують інклюзивність та швидку евакуацію.

На другому поверсі будівля змінюється у формі та функції. Головними домінантами на цьому поверсі виступають три кінозали. Центральна частина поверху залишається вільною, утворюючи просторий хол для очікування та відпочинку.

Рис.3.2. Схематичне зображення другого поверху

Особливе місце в плануванні посідають комунікації виходи. Зі східного боку виходить закрита галерея, яка з'єднує її з сусідньою будівлею. Таким чином, планування другого поверху створює гармонію та баланс у плануванні

3.2.2. Театр

Внутрішній простір підпорядкований класичній логіці проектування театрів. При проектуванні було розділено глядачів та закуліси.

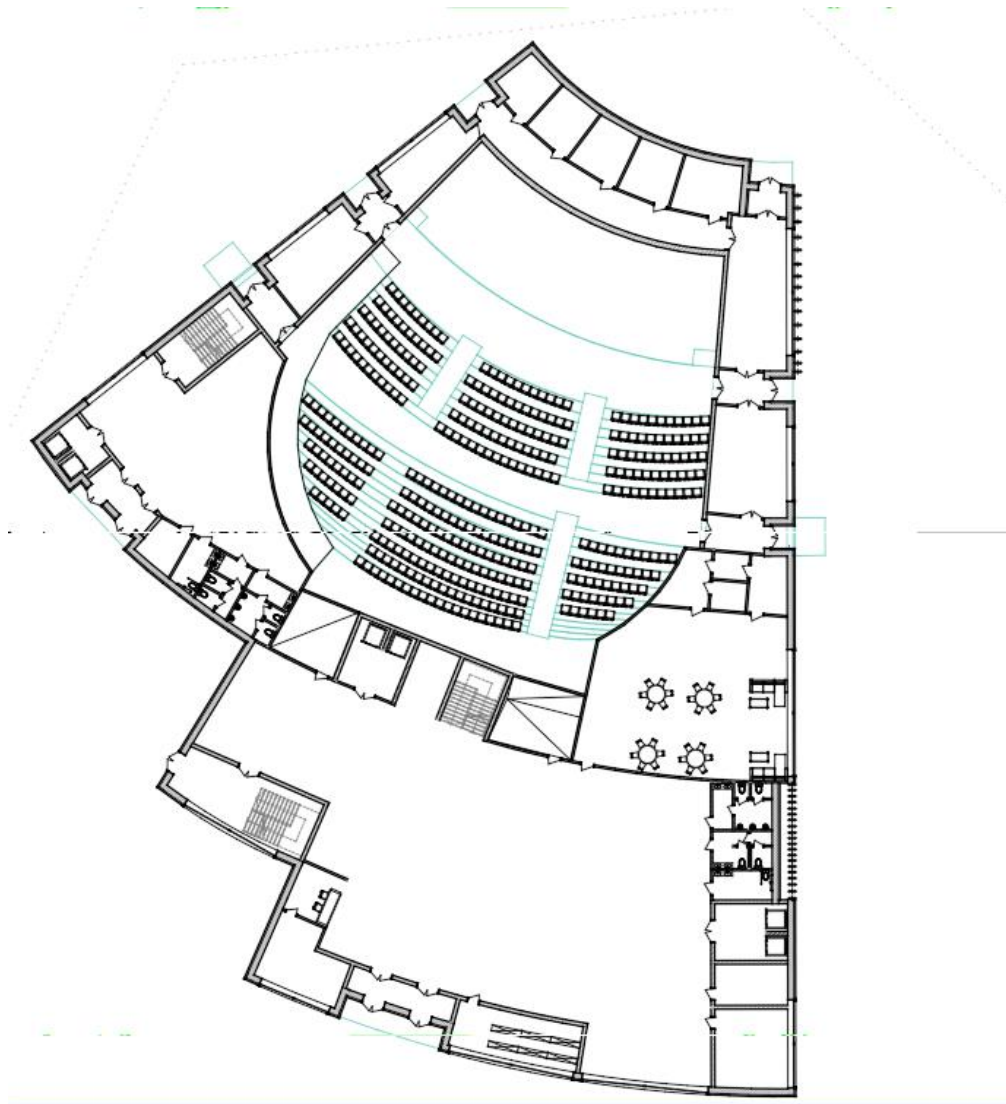

Рис. 3.3. Схематичне зображення першого поверху

На першому поверсі при вході розташований гнучкий та просторий вестибюль. Простір розкривається по дузі, що створює відвідувачу інтуїтивне розуміння пересування по простору. У правій частині фойє передбачено театральне кафе, яке слугуватиме зоною відпочинку в перервах або перед виставами. Центральну частину поверху займає глядацький зал. Він має форму класичного амфітеатру з радіальною посадкою крісел. Для його ефективного функціонування ретельно продумана трансформація простору сцени, що є критично важливим аспектом у сучасних поліфункціональних театрах [30], а також забезпечено бездоганний акустичний

комфорт і відповідні просторові рішення залу [17]. Ряди розбиті на три сектори, що забезпечує евакуацію. Закулісна частина огинає сцену по верхньому периметру. Вона розділена на окремі кабінети та має власні виходи назовні, які слугують додатковим шляхом евакуації. Зліва на плані знаходиться вхід для VIP клієнтів. Там розташовується окрема сходова клітка та ліфти, які слугують додатковим шляхом евакуації для відвідувачів, які знаходяться в тій зоні.

Рис. 3.4. Схематичне зображення другого плану

На другому поверсі посередині знаходиться друге світло глядацького залу та театрального кафе. Зліва розташовується VIP зона з додатковими шляхами евакуації та санвузлами для відвідувачів, які будуть у тій зоні. Також забезпечений перехід з VIP зони до основного фойє та глядацького залу. Таким чином VIP відвідувачі театру не будуть ізольовані від решти будівлі та зможуть користуватись усіма функціями

будівлі. Також на цьому поверсі знаходиться скляна галерея, яка об'єднує будівлю театру з центральним хабом арт-центру. Це дозволяє глядачам вільно пересуватись між будівлями.

3.2.3. Адміністративна будівля

Планування адміністративної будівлі підпорядковується дугоподібним формам. Планувальна структура зберігає баланс між відкритими просторами та ізольованими осередками. Композиційним центром усієї будівлі є протяжний коридор-галерея. Навколо нього формуються усі функціональні блоки, які спрямовують внутрішні людські потоки.

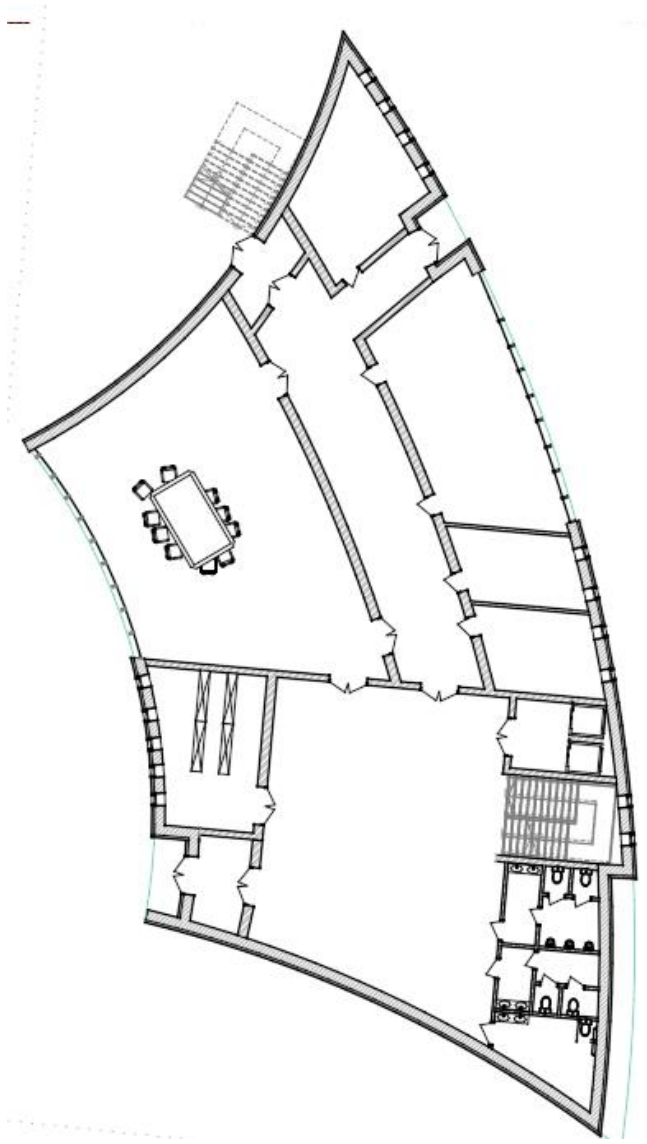

Рис. 3.5. Схематичне зображення першого поверху

Перший поверх будівлі орієнтований на активну соціально-адміністративну та освітню діяльність. Тут чи не найважливішим приміщенням є конференц-зал, який може поєднувати в собі як освітні так і адміністративні функції. Натомість решта приміщень зосереджені для підтримки робочого процесу. На поверсі присутні два шляхи евакуації, які створюють безпеку для працівників та відвідувачів. Також внутрішня сходово-клітка та ліфти забезпечують доступ до підземного укриття будівлі.

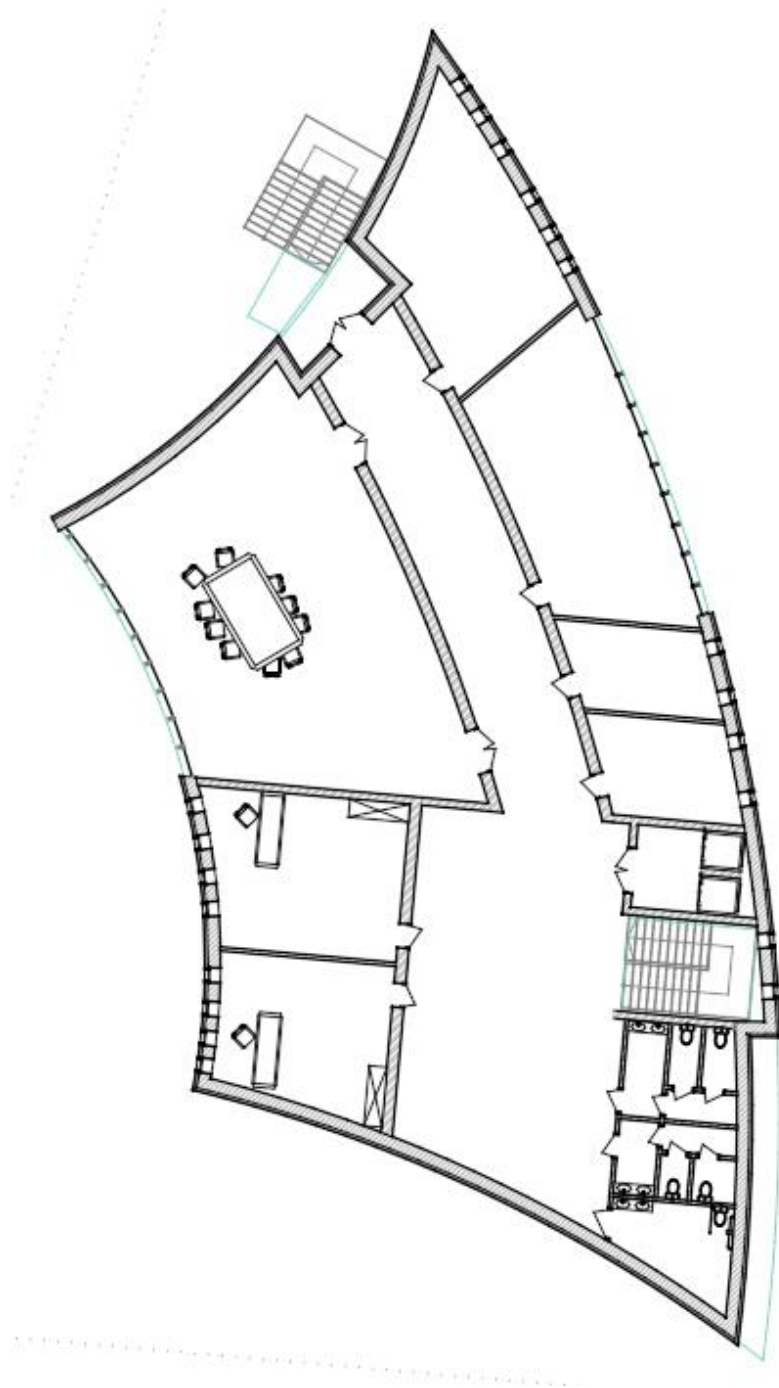

Рис. 3.6. Схематичне зображення другого поверху

Натомість другий поверх має набагато більше приватних просторів. Всі приміщення спрямовані на створення комфорту для плавного перебігу робочого процесу. На поверсі також розташовується конференц-зала, що означає, що при потребі простір адміністративної може перетворюватись на навчальний хаб.

3.2.4. Будівля ресторану та коворкінгу

Будівля, яка поєднує у собі функції громадського харчування та коворкінгу, вирішена у вигляді двокрилового радіального блоку. Планувальна організація базується на ідеї гармонії поєднання непокєднваних речей.

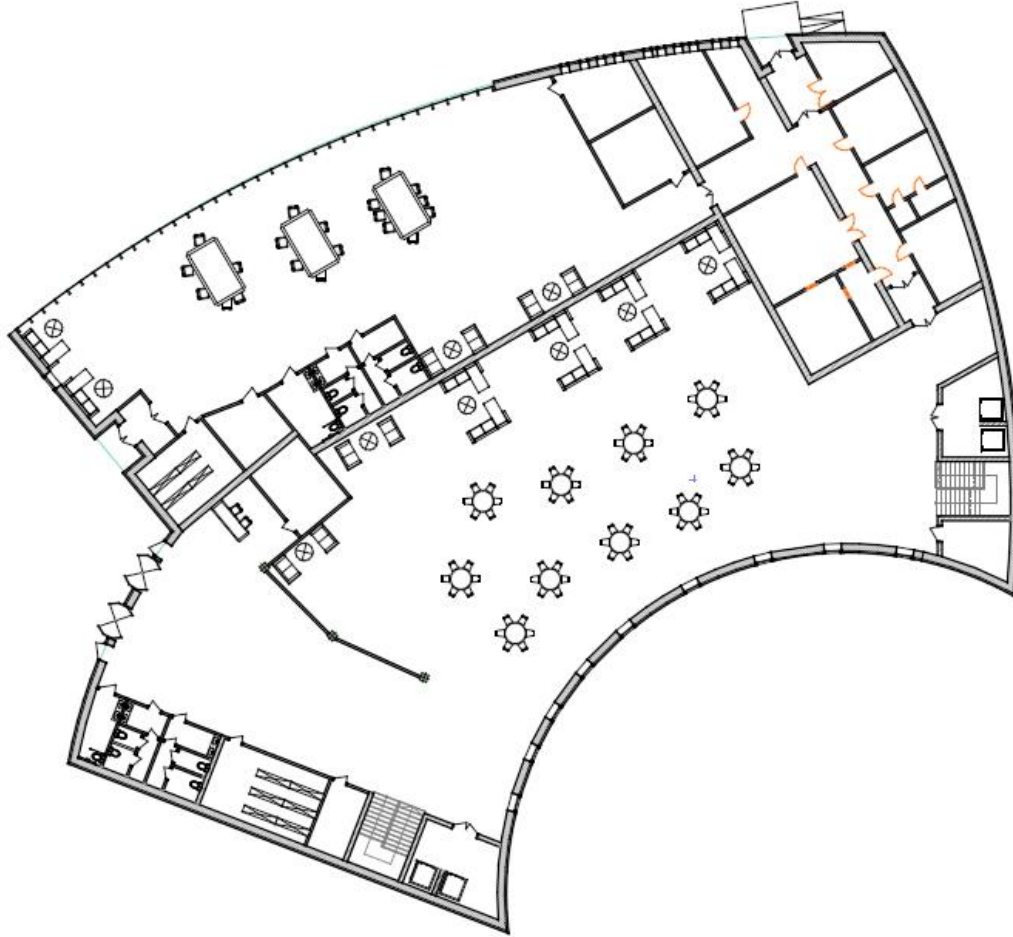

Рис. 3.7. Схематичне зображення першого поверху

Східне та центральне крило будівлі виконують функцію ресторану, в серці якої знаходиться обідня зала, яка поділена на кілька умовних зон: центральну з вільною посадкою столів, та зону вздовж внутрішньої стіни, яка має в собі ряд диванів.

До нього є безпосереднє з'єднання з кухнею ресторану. Тут запроєктовано розвинений блок кухні з системою заготівельних цехів, мийних та комор, які з'єднані між собою коридором, мийних та комор, які з'єднані між собою коридором. Окремий господарський вхід у правому верхньому куті забезпечує автономне завантаження продуктів. Зона рецепції замикає зал, межуючи з приміщенням персоналу та комунікаційним вузлом, що включає сходи та ліфти, які ведуть до укриття.

Ліву частину будівлі займає інтерактивний простір коворкінгу. Головний вхід до цього блоку організовано через тамбур. Організація робочого простору відповідає

сучасним опен-спейс просторам. Вздовж застекленого фасаду знаходяться робочі зони. Також присутня комерційна зона, яка слугуватиме як кав'ярня-пекарня або кухня. Саме для цього є зв'язок між стійкою та кухнею ресторану. У всьому іншому цей блок виступає як повністю автономний від ресторану.

3.2.5. Багатофункціональні виставкові зали

Архітектурно-планувальна концепція виставкових павільйонів базується на принципі “чистого аркуша”. Таким чином внутрішній простір звільняється від перегородок заради того, щоб створити абсолютну гнучкість експозиційного простору. Як зазначається у дослідженнях, архітектурне проектування гнучких експозиційних залів галерей створює необхідний потенціал для швидкої адаптації приміщення [33]. Оскільки об'єм залу піднятий на другий поверх, планування різко відрізняється між поверхами.

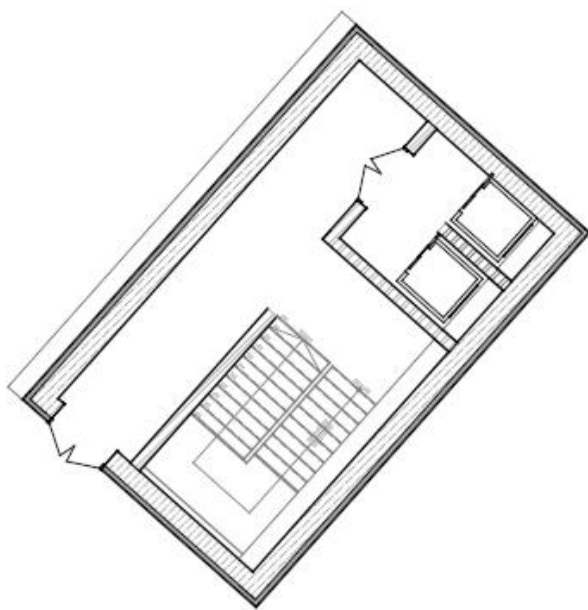

Рис. 3.8. Схематичне зображення першого плану

На першому поверсі присутня максимальна компактність. Він функціонує суто як інженерно-комунікаційний шлюз. План зведений буквально до прямокутної плями. Таким чином назовні утворюється простір, який стає вільним для відвідувачів.

Всередині першого поверху відвідувач опиняється у вузлі вертикальних комунікацій. Головним елементом тут виступають сходи, які ведуть до укриття. Для збереження

дотримання вимог інклюзивності поруч знаходиться ліфтовий блок, який теж має доступ до укриття.

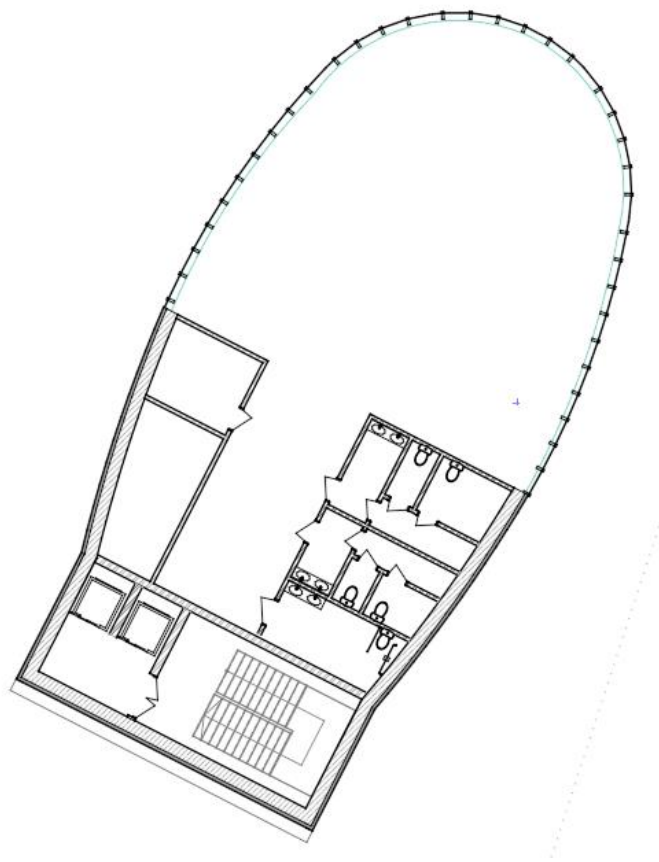

Рис. 3.9. Схематичне зображення другого плану

На другому поверсі, виходячи з сходово-ліфтового блоку відвідувач опиняється у буферній зоні, яка розділяє потоки. Права частина має в собі санвузли, а протилежна технічні приміщення для обслуговування. Але ядром цієї будівлі є величезний зальний простір. Це чиста галерея без жодних зайвих деталей. Мистецтво тут буде показуватись на тлі навколишнього ландшафту. Простір має потенціал ставати будь-яким при використанні тимчасових перегородок. Панорамне освітлення забезпечує ідеальні умови для всіх типів активностей, які тут тільки можуть бути. За потреби, простір дозволяє інтегрувати технології інтерактивного освітлення експозицій, що є стандартом для сучасних художніх музеїв [34]. Таким чином цей зал стає універсальним та ключовим елементом усього комплексу.

3.3. Об'ємно-просторові рішення арт-центру.

3.3.1 Центральний хаб

Об'ємно-просторове рішення хабу є ключовим для всього комплексу. Будівля позбавлена класичної монументальної статики. Замість цього її об'єм постає як складна і багаторівнева система. В основі композиційного замислу лежить контрастне поєднання масивних бруталістських бетонних поверхонь та легких і прозорих скляних екранів.

Будівля хабу має виразний криволінійний, дугоподібний силует, який у тривимірному просторі перетворюється на складну гру об'ємів. У будівлі хабу виділяються два рівні, які взаємодіють між собою за принципом зміщення та нависання.

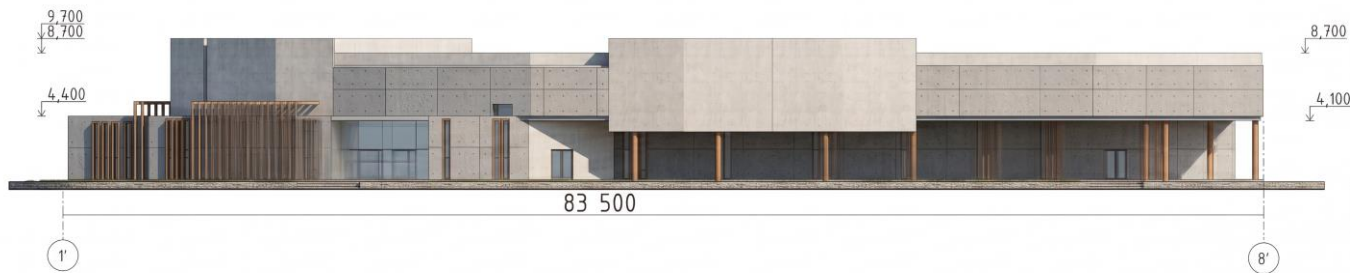

Рис. 3.10. Схематичне зображення фасаду

Перший поверх виступає як основа. Проте його монотонність руйнується імплементацією глибокими нішами входних груп та западаючими зашкеленими площинами. Другий поверх, навпаки, постає суцільною монументальністю. Глухі площини бетону нависають на першим поверхом, створюючи горизонтальну домінанту. Ритмічний силует об'єму досягається різною висотою окремих блоків.

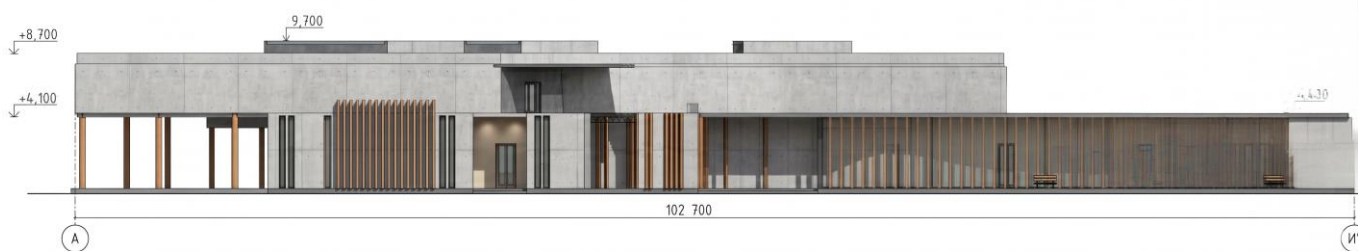

Рис. 3.11. Схематичне зображення фасаду

Головним композиційним прийомом, який кардинально міняє сприйняття будівлі, є винесення частини другого поверху на колонаду. Цей прийом створює враження левітації важкої маси. Під цим консольним навісом утворюється затінений простір, який може призначатись для відпочинку та вільного транзиту.

3.3.2. Театр

Якщо центральний хаб можна охарактеризувати як гра об'ємів, то театр - це уособлення бруталізму. Будівля вирішена як тектонічно закручений об'єм, що плавно розгортається вздовж ділянки та утворює собою архітектурну хвилю.

В основі об'єму театру лежить каскадне наслонення плоских дахів та наростання мас. Її об'єм розподіляється на три пов'язані блоки різної висоти. Ця структура чудово простежується на плані другого поверху.

Рис. 3.12. Схематичне зображення фасаду

Фасадні площини демонструють повну відданість ідеям мінімалізму. Головним будівельним матеріалом виступає бетон, монотонність якого порушується спеціально підібраними віконними прорізами. Своєю формою вони схожі на прорізи. На головному фасаді вони вишикувані у два паралельні рівні, утворюючи майже кінематографічний ритм.

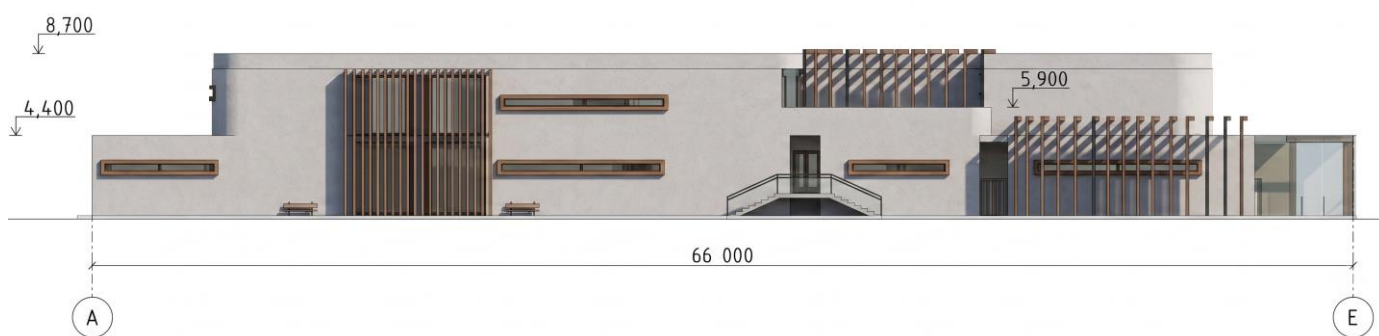

Рис. 3.13. Схематичне зображення фасаду

Театр не існує ізольовано. Його об'єм інтегрований у загальну систему всього арт-центру. На рівні другого поверху відгалужується застелена галерея. Цей прозорий повітряний міст з'єднує театр із сусідніми блоками. Це допомагає перетворити його з окремої будівлі на частину комплексу.

3.3.3. Адміністративна будівля

Об'ємно-просторове вирішення адміністративного блоку завершує троїсту концепцію мистецького центру, виступаючи медіатором між функціональністю та чистою тектонікою. На відміну від підкреслено розірваного силуету хабу чи каскадної масивності театру, дана будівля демонструє роботу з криволінійними об'ємами. Об'єм будівлі підпорядкований ідеї постійного руху.

Рис. 3.14. Схематичне зображення фасаду

Тектонічна структура базується на двоповерховому об'ємі з плоским дахом. Проте геометрія прямокутника зумисно деформована. Такий прийом створює ефект “увігнутого дзеркала”, яке відбиває навколишнє середовище і розгортає внутрішній простір назовні. Динаміка підкреслена різким зрізом торцевих площин.

Композиційним центром увігнутого фасаду є двосвітній скляний вітраж. Справа від нього розташовується ритмічний ряд вертикальних вікон із масивними наличниками. Їх пропорції компенсують значну горизонтальність будівлі, піднімаючи її силует угору.

Рис. 3.15. Схематичне зображення фасаду

Вхідні групи вирішені як акцентовані глибокі ніші з облицюванням контрастними матеріалами. Головний вхід заглиблений у масив стіни, формуючи захищений простір тамбура.

3.3.4. Будівля ресторану та коворкінгу

Об'ємно-просторова структура блоку ресторану та коворкінгу виконує функцію горизонтального стабілізатора всього ансамблю мистецького центру.

В основі об'єму будівлі лежить протяжний одноповерховий об'єм, підпорядкований плавному радіальному вигину. Це утворює своєрідний ефект “архітектурного екрана”. Такий прийом дозволяє будівлі максимально ефективно використовувати інсоляцію та забезпечувати відвідувачів панорамними видами.

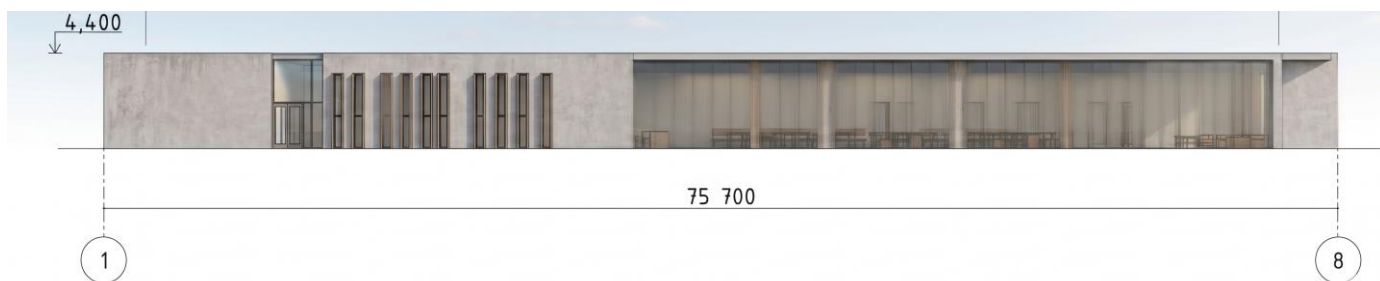

Рис. 3.16. Схематичне зображення фасаду

Одноповерховий силует позбавлений монотонності завдяки акцентованому звисанню покрівлі та парапетам, які завершують бетонну конструкцію. Головна ідея рішення

полягає в поділі будівлі на дві як функціональні, так і естетичні зони. Зона коворкінгу в загальному вирішена у вигляді суцільного засклення. Через цей вітраж можна побачити внутрішнє життя будівлі, а у вечірній час цей блок перетворюється на великий ліхтар, який дематеріалізує бетонну покрівлю і створює ефект левітації в повітрі.

Зворотний фасад будівлі, який направлений усередину ділянки, демонструє абсолютно інший характер середовища. Суцільна радіальна стіна облицьована деревом створює більш затишний та теплий фасад, який у свою чергу створює комфорт у відвідувачів усередині ділянки.

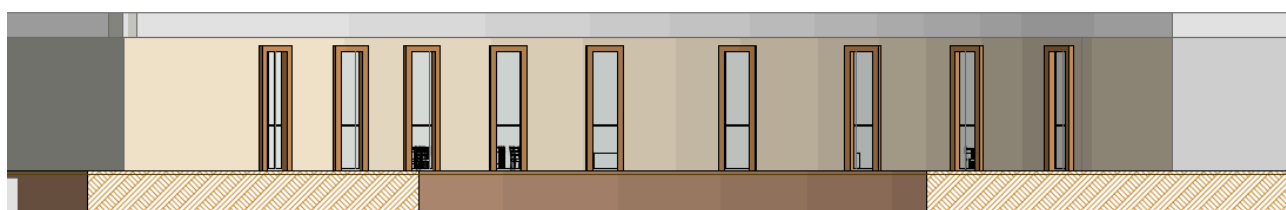

Рис. 3.17. Схематичне зображення фасаду

Завдяки такій двоїстості будівля отримує гармонійний перехід від строгого фасаду ззовні, до теплого та затишного всередині, символізуючи собою перехід від урбаністичного простору до природи.

3.3.5. Виставкові зали

Об'ємно-просторове рішення виставкових залів є, напевне, найбільш безкомпромісним і сміливим штрихом поміж усього комплексу арт-центру. Попередні споруди намагаються вписуватись у ландшафт, використовуючи вигини та каскади. Натомість, ці зали заявляють про себе через радикальну структуру та об'єм.

Будівля побудована на різкому, драматичному зіставленні статичної опори та левітуючого об'єму. Масивна основа вирішена у вигляді призматичного об'єму з нахилом граней. В основі цієї призми лаконічно імплементовано вхідний портал, який фіксує початкову точку руху відвідувача. Композиція бічного фасаду виявляє метаморфозу матеріалу, поступовий перехід від абсолютної глухоти до повної прозорості. Бетонне тіло раптово обривається, поступаючись місцем суцільному панорамному склінню. Консольний міст не просто закінчується тупиковим зрізом, плавно заокруглюється на самому краї, утворюючи м'яку скляну дугу.

Таке об'ємне рішення ідеально відповідає типології сучасного виставкового павільйону. Поєднання глухого залізобетонного блоку на початку та повністю заскленого консольного об'єму в кінці дозволяє чітко розмежувати виставкові сценарії. Завдяки великій площі скління та високому підйому над землею, будівля виставкового залу впродовж дня відкидає глибоку, динамічну тінь, створюючи приємні простори для відпочинку відвідувачів.

3.4. Конструктивне рішення

Конструктивні рішення арт-центру підпорядковуються прогресивним конструктивним системам, які адаптовані до індивідуальної морфології та функціонального призначення кожної будівлі арт-центру. Основою всього комплексу є використання монолітного залізобетону. Він забезпечує необхідну естетику, жорсткість та довговічність споруд.

3.4.1. Центральний хаб

Конструктивна схема центрального хабу вирішена у вигляді змішаної каркасно-стінової системи з розвиненим підземним простором. Будівля спирається на суцільну залізобетонну плиту. Несучий остов складається з вертикальних монолітних пілонів та плоских безбалкових перекриттів. На розрізі чітко видно підняту консоль, яка опирається на ряд колон, що створює відкриту галерею.

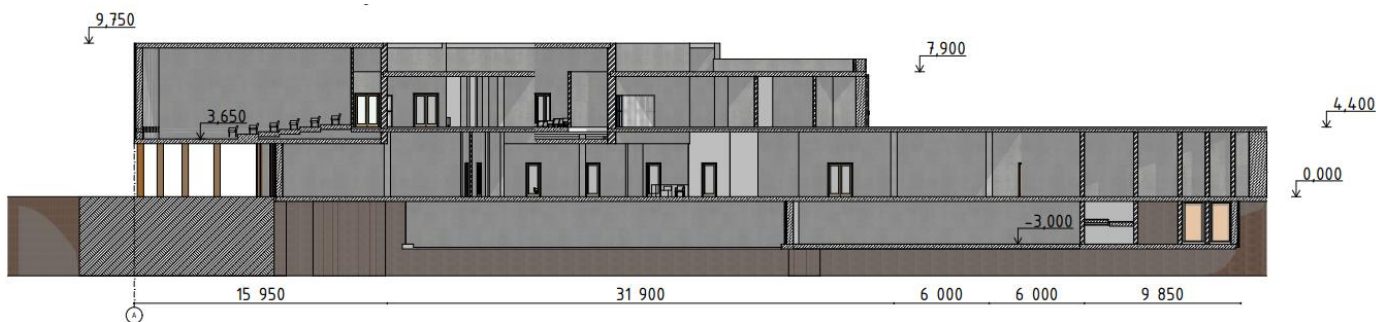

Рис. 3.18. Схематичне зображення фасаду

Перекриття загального простору другого рівня виконані у вигляді плоских плит, що дозволяють перекривати величезні прогони без використання додаткових опор, завдяки чому присутня можливість формування гнучкого планування.

3.4.2. Театр

Конструктивне вирішення будівлі театру є найбільш складним через необхідність перекриття великопрогонних видовищних залів та організації специфічного внутрішнього рельєфу.

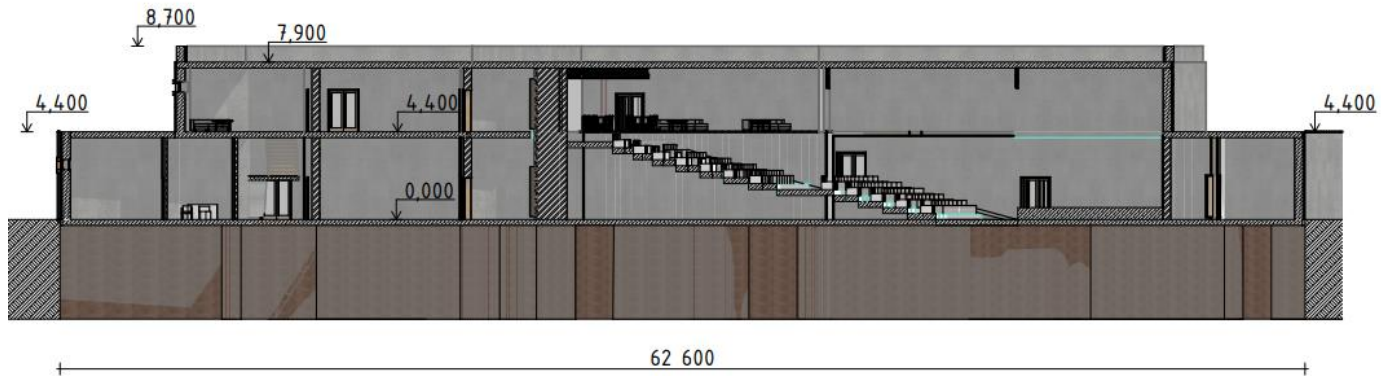

Рис. 3.19. Схематичне зображення фасаду

Конструкція амфітеатру великого та малого залів виконана у вигляді монолітних складчастих трибун, які спираються на похилі балки та внутрішні капітальні стіни-пілони. Таке рішення дозволяє використовувати підтрибунний простір для оформлення допоміжних приміщень та прокладання інженерних комунікацій. Будівля має найвищу товщину несучих стін, що зумовлено акустичними потребами.

3.4.3. Адміністративна будівля

Адміністративний блок має найбільш класичну та раціональну двоповерхову каркасно-стінову конструктивну систему з повноцінним підвальним поверхом. Основне навантаження сприймають внутрішні та зовнішні монолітні стіни.

Присутні чітко виділені зони вертикальних комунікацій з монолітного залізобетону, що зв'язують підвал, перший та другий поверхи. Міжповерхові перекриття та покриття — плоскі монолітні залізобетонні плити. Для забезпечення виразного радіального вигину фасаду плити перекриття мають індивідуальну криволінійну конфігурацію.

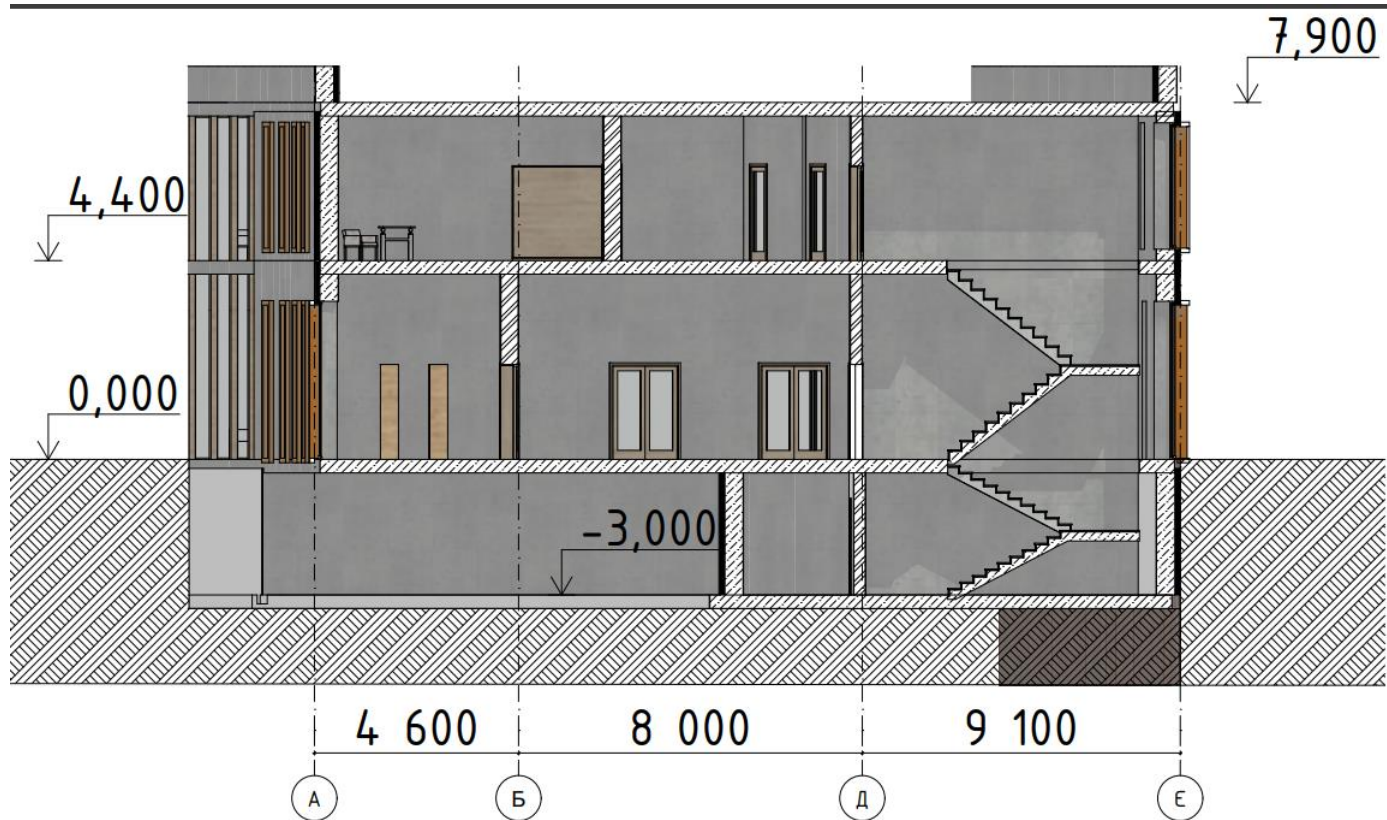

Рис. 3.20. Схематичне зображення фасаду

Поперечний розріз демонструє влаштування суцільних вітражних систем, які кріпляться безпосередньо до торців плит перекриття, та масивних глухих парпетів на покрівлі.

3.4.4. Ресторан та коворкінг

Одноповерхова протяжна будівля ресторану та коворкінгу базується на полегшеній каркасній системі.

Рис. 3.21. Схематичне зображення фасаду

Будівля зведена на потужному залізобетонному цоколі, у якому розміщено укриття. На відміну від інших блоків, тут використано стійково-балочний каркас. Праве панорамне крило утримується за рахунок тонких вертикальних сталевих або залізобетонних колон-стійок, інтегрованих у площину скління. Ліве крило та центральний розподільчий вузол виконані із монолітних стін.

3.4.5. Виставкові зали

Виставкові зали мають екстремальне інженерно-конструктивне рішення. Головним тримальним елементом є монолітний залізобетонний рамний пілон А-подібного профілю. Пілон працює як жорстке заземлення для консолі.

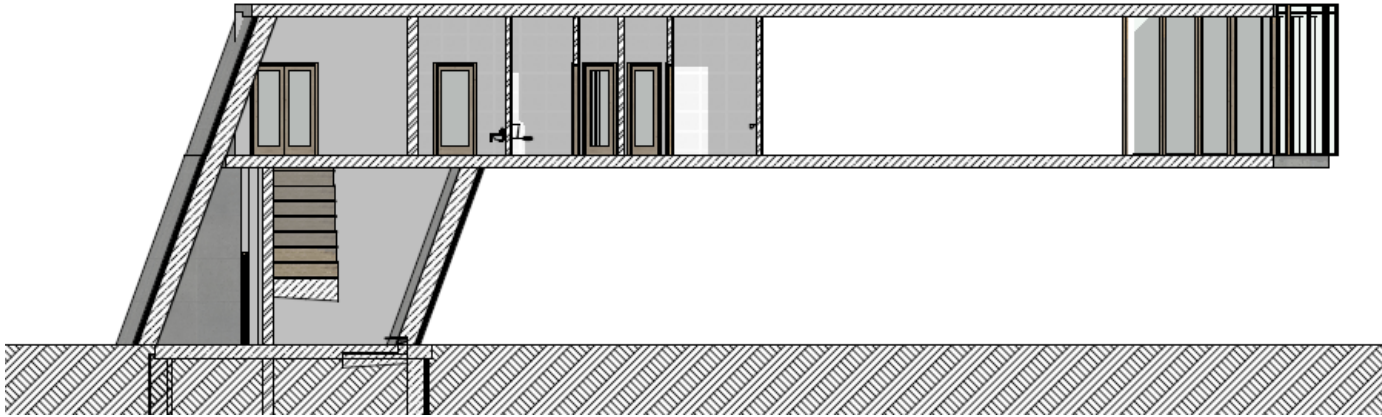

Рис. 3.22. Схематичне зображення фасаду

Винесена частина залу є залізобетонною просторовою консоллю (коробчатою балкою). Особливості використання таких великопрогонових консольних конструкцій у видовищних спорудах дозволяють створювати унікальні архітектурні образи з ефектом левітації, без захаращення простору під ними додатковими опорами [16]. Роль тримальних елементів виконують монолітна підлога та покриття залу, жорстко пов'язані з похилими стінами опорного пілона. Торцева заокруглена частина консолі повністю позбавлена несучих стін і виконана у вигляді полегшеної рамної конструкції під засклення. Вертикальні стійки-ламелі, видимі на розрізі, виконують роль елементів жорсткості, що зв'язують верхній та нижній диски консолі, запобігаючи деформації вільного краю споруди.

3.5. Укриття

Планувальна структура підземного рівня повторює криволінійну геометрію надземного ансамблю. Головною композиційною віссю системи укриттів виступає протяжна дугоподібна галерея-транзит. На плані виділяються два масштабні об'єми. Найбільший відсік інтегрований під центральний хаб і функціонує як базове укриття подвійного призначення. Впровадження таких захисних споруд цивільного захисту подвійного призначення у структурі багатофункціональних будівель цілком відповідає сучасним вимогам ДБН В.2.2-5:2023 [31]. Він здатний вмістити глядачів та персонал у разі виникнення загрози. Суцільний витягнутий об'єм утворює ізольовану зону спокою, яка

підходить для тривалого перебування людей. Життєздатність підземного простору забезпечується рівномірним та топографічно вивіреном розсіюванням блоків життєзабезпечення.

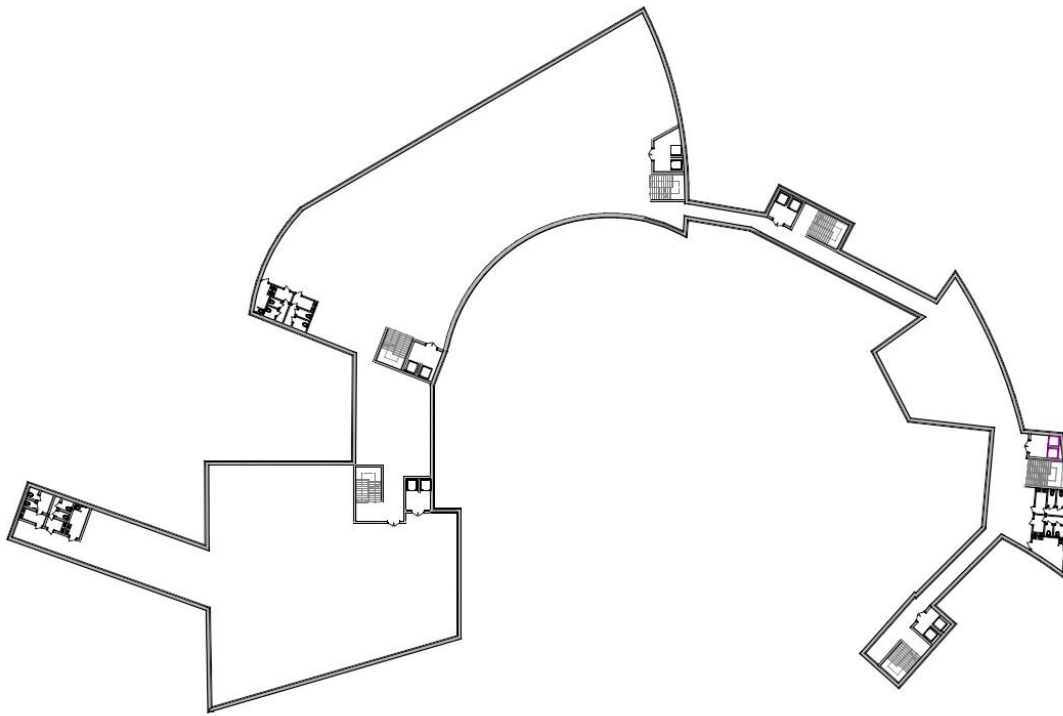

Рис. 3.23. Схематичне зображення плану укриття

Ритмічна структура підземного рівня задається кроком вертикальних комунікацій. Евакуація не може бути повільною; вона вимагає миттєвого вертикального стрибка. Тому на плані знаходиться шість автономних евакуаційних вузлів, які рівномірно нанизані на дугу підземного транзиту.

Кожен із цих вузлів обладнаний тамбур-шлюзами з протипожежними й герметичними дверима. Самі сходи на плані мають чітку графіку маршів, що підкреслює їхню готовність до високих експлуатаційних навантажень під час панічного руху. Організація виходів запроєктована таким чином, щоб людські потоки не перетиналися, а підземні галереї працювали за принципом одностороннього клапана.

РОЗДІЛ 4

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У данному проекті наведено теоретичне обґрунтування, нормативно-правовий аналіз та практичне вирішення архітектурно-містобудівної концепції багатофункціонального мистецького центру (арт-центру) в Івано-Франківську. Результати проведеного передпроектного дослідження та розроблені проектні рішення дозволяють сформулювати наступні висновки.

Встановлено, що в сучасних умовах розвитку українських міст і винищення культурної спадщини існує гостра потреба у створенні нових поліфункціональних громадських просторів. Запропонована концепція нового арт-центру в Івано-Франківську вирішує низку стратегічних завдань: забезпечує належне архіваційне зберігання мистецьких фондів із впровадженням сучасних систем презервації, концентрує різні види мистецтва в єдиній локації, інтегрує та репрезентує вимушено переселених осіб, а також закриває потребу суспільства в соціальній згуртованості та монетизації культури. На основі аналізу світового та вітчизняного досвіду арт-центр сформовано як гнучку поліфункціональну екосистему. Споруда успішно комбінує в собі мистецьку, освітню, соціальну, інноваційну та урбаністичну функції, трансформуючись із звичайного виставкового майданчика на потужний соціокультурний магніт міста. Проектна ділянка, розташована на межі Івано-Франківська та селища Загвіздя (біля Німецького озера та річки Бистриці), використана як рекреаційно-урбаністичний міст між міським та природним середовищем. Планування генерального плану базується на павільйонній структурі з лінійно-острівною та дугоподібною композицією. Забезпечено чітке розмежування пішохідних, транспортних та господарських потоків. Впроваджено елементи «розумного міста» шляхом використання кінетичної п'єзоелектричної плитки в зонах найінтенсивнішого транзиту для автономного живлення благоустрою. Для різних блоків застосовано відповідні інженерні схеми: каркасно-стінову із безбалковими перекриттями (хаб, адмінбудівля), складчасті монолітні трибуни та великопрогонні тримальні елементи (театр), стійково-балочний каркас (ресторан) та складну просторову консоль із рамним А-подібним пілоном-защемленням (виставкові зали). Оскільки об'єкт характеризується високою відвідуваністю, проект повністю відповідає чинним ДБН щодо безбар'єрності (всі шляхи на рівні землі мають нормативні ухили, а підняті рівні обладнані ліфтами). На рівні -1 запроектовано високоефективну систему захисних споруд (укриття подвійного призначення, ізольовані зони спокою для тривалого перебування, тамбур-шлюзи з герметичними дверима та автономні санвузли) з шістьма вертикальними комунікаційними вузлами. Таким чином, розроблений проект

демонструє комплексний, інноваційний та архітектурно виразний підхід до створення багатофункціонального мистецького центру, який відповідає всім сучасним нормативно-технічним вимогам, естетичним трендам та актуальним безпековим запитам українського суспільства. Для фінальної репрезентації концепції та якісної комунікації архітектурного проєкту використано методи пост-цифрового колажу та високоточного фотореалістичного рендерингу, що дозволяє максимально повно розкрити задум автора [24].

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій : [чинний від

- 01.10.2019]. – Київ : Мінрегіон України, 2019. – 73 с.
2. ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва : [чинний від 01.06.2017]. – Київ : Мінрегіон України, 2016. – 43 с.
 3. ДБН В.2.2-3:2018. Будинки і споруди. Заклади освіти : [чинний від 01.09.2018]. – Київ : Мінрегіон України, 2018. – 111 с.
 4. ДБН В.2.2-5:2023. Захисні споруди цивільного захисту : [чинний від 01.11.2023]. – Київ : Мінрегіон України, 2023. – 122 с.
 5. ДБН В.2.2-9:2018. Громадські будинки та споруди. Основні положення : [чинний від 01.06.2019]. – Київ : Мінрегіон України, 2018. – 43 с.
 6. ДБН В.2.2-16:2019. Культурно-видовищні та дозвілєві заклади : [чинний від 01.11.2019]. – Київ : Мінрегіон України, 2019. – 58 с.
 7. ДБН В.2.2-23:2008. Підприємства торгівлі : [чинний від 01.09.2009]. – Київ : Мінрегіон України, 2008. – 44 с.
 8. ДБН В.2.2-25:2009. Підприємства харчування : [чинний від 01.09.2010]. – Київ : Мінрегіон України, 2009. – 61 с.
 9. ДБН В.2.2-28:2010. Будинки адміністративного та побутового призначення : [чинний від 01.01.2011]. – Київ : Мінрегіон України, 2010. – 33 с.
 10. ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення : [із Зміною № 2, чинною від 2024 р.]. – Київ : Мінрегіон України, 2018. – 64 с.
 11. ДБН В.2.5-28:2018. Природне і штучне освітлення : [чинний від 01.03.2019]. – Київ : Мінрегіон України, 2018. – 70 с.
 12. ДБН В.2.5-67:2013. Опалення, вентиляція та кондиціонування : [чинний від 01.01.2014]. – Київ : Мінрегіон України, 2013. – 141 с.
 13. ДСТУ ISO 11844-1:2020. Корозія металів і сплавів. Класифікація корозійної агресивності : [чинний від 01.01.2021]. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2020. – 16 с.
 14. Про архітектурну діяльність : Закон України від 20.05.1999 № 687-XIV. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/687-14>.
 15. Про нормативи забезпечення населення клубними закладами : постанова Кабінету Міністрів України від 12.11.1998 № 1775. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1775-98-п>.
 16. Бойко В. С. Особливості використання великопрогонових консольних конструкцій у видовищних спорудах // Будівельні конструкції. – 2020. – Вип. 85. – С. 102–111.
 17. Бондаренко В. В. Акустичний комфорт та просторові рішення театральних залів і амфітеатрів // Акустика та архітектура. – 2020. – Вип. 5. – С. 77–85.
 18. Гнатюк Л. Р. Музейна архітектура ХХІ століття: презервація експонатів та принципи інженерного мікроклімату // Архітектурний вісник КНУБА. – 2022. – Вип. 24. – С. 45–56.

19. Григор'єва О. М. Впровадження елементів «розумного міста»: застосування п'єзоелектричної плитки у міському благоустрої // Екологія міст. – 2020. – Вип. 15. – С. 60–68.
20. Дерев'янка О. А. Психологія архітектурного середовища: вплив бетонних форм на сприйняття простору відвідувачами // Архітектура і дизайн. – 2023. – Вип. 1. – С. 22–30.
21. Захарченко П. В. Коворкінги як складова креативних індустрій у мистецьких центрах: просторовий аналіз // Сучасні проблеми архітектури. – 2022. – Вип. 63. – С. 130–139.
22. Івашко Ю. В., Чернявський В. Г. Сучасні тенденції проектування поліфункціональних культурних центрів у місті // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. – 2021. – Вип. 60. – С. 112–125.
23. Коваль А. О. Синтез архітектури та води: об'ємно-просторові рішення рекреаційних зон // Містобудування. – 2020. – Вип. 19. – С. 20–28.
24. Ковальчук А. П. Роль пост-цифрового колажу та високоточного фотореалістичного рендерингу у комунікації архітектурних проєктів // Технічна естетика і дизайн. – 2022. – Вип. 10. – С. 55–64.
25. Костюченко О. В. Архітектурно-типологічні принципи формування сучасних арт-центрів в Україні : монографія / О. В. Костюченко. – Київ : [Б. в.], 2021. – 215 с.
26. Лисенко О. Ю. Інтеграція арт-просторів у ландшафт прибережних територій: міжнародний досвід // Містобудування та територіальне планування : наук.-техн. зб. / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. – Київ : КНУБА, 2021. – Вип. 78. – С. 201–210.
27. Мартинюк В. В. Організація шляхів евакуації у великих виставкових павільйонах // Civil Engineering and Architecture. – 2023. – Т. 11, № 2. – С. 88–95.
28. Петровська Ю. Р. Естетика мінімалізму та нео-бруталізму у формуванні фасадів громадських просторів // Проблеми розвитку міського середовища. – 2023. – Вип. 4 (28). – С. 88–99.
29. Романенко О. І. Архітектурна інклюзія: безбар'єрне середовище у громадських комплексах // Просторова організація суспільства. – 2021. – Вип. 2. – С. 44–51.
30. Руденко І. В. Трансформація простору сцени в сучасних поліфункціональних театрах // Проблеми архітектури. – 2022. – Вип. 14. – С. 55–63.
31. Смірнова О. В., Мельник І. В. Захисні споруди цивільного захисту подвійного призначення у структурі багатофункціональних будівель // Science and Construction. – 2023. – № 1 (35). – С. 34–42.
32. Ткаченко А. М. Трансформація міського середовища через культурні магніти: аналіз «ефекту Більбао» // Університетські наукові записки. – 2021. – № 3 (81). – С. 110–120.

33. Токарева О. В. Архітектурне проектування гнучких експозиційних залів галерей // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія : Архітектура. – 2020. – Т. 2, № 2. – С. 15–22.
34. Шевченко Т. О. Технології інтерактивного освітлення експозицій у художніх музеях // Мистецтвознавчі записки. – 2021. – Вип. 40. – С. 145–153.
35. Портал Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва (ЄДЕССБ) [Електронний ресурс] : офіційна база чинних будівельних стандартів України. – Режим доступу: <https://e-construction.gov.ua/> (дата звернення: 04.06.2026).
36. ArchDaily [Електронний ресурс] : база архітектурних проєктів: огляд сучасних бруталістських арт-центрів та багатофункціональних просторів. – Режим доступу: <https://www.archdaily.com/> (дата звернення: 04.06.2026).
37. Christian de Portzamparc [Електронний ресурс] : офіційний ресурс архітектурного бюро (проєкт Cidade das Artes у Ріо-де-Жанейро). – Режим доступу: <https://www.christiandeportzamparc.com/en/projects/cidade-das-artes/> (дата звернення: 04.06.2026).
38. The Solomon R. Guggenheim Foundation [Електронний ресурс] : офіційний сайт музеїв Гуггенхайма (досвід організації спіралеподібного маршруту). – Режим доступу: <https://www.guggenheim.org/> (дата звернення: 04.06.2026).
39. Zaha Hadid Architects [Електронний ресурс] : проєкт Changsha Meixihu International Culture & Art Centre. – Режим доступу: <https://www.zaha-hadid.com/architecture/changsha-meixihu-international-culture-art-centre/> (дата звернення: 04.06.2026).